

POLONYA'NIN DIŞ POLİTİKASININ MEŞRULAŞTIRILMASINDA RUSYA-UKRAYNA SAVAŞI'NİN ROLÜ

Yadigar NAGHIYEV¹

Öz: 24 Şubat 2022 tarihinde, Rusya'nın, "Ukrayna'daki Rus Azınlıkların Güvenliğini Sağlama" söylemi doğrultusunda Ukrayna'ya yönelik başlattığı askeri saldırılar, hem bölgesel, hem de küresel ölçekte çeşitli sorunları doğurmuştur. Bu bağlamda, Doğu Avrupa ülkelerinin güvenlik algılarında artan endişe, Ukraynalı ve Rusyalı sığınmacıların zorunlu göç hareketliliğini ve beraberinde bölge ülkelerinin askeri savunma harcamalarında önemli artışları getirmiştir. Polonya, savaşın Doğu Avrupa ülkeleri üzerinde oluşturduğu endişeyi ve kaotik durumu çözmeye yönelik geliştirdiği "Büyük Ağabey" rolünü, Avrupa Birliği (AB), Almanya ve NATO'ya karşı bir baskı aracı olarak kullanmıştır. Polonya, uyguladığı bu baskı yoluyla kendisinin askeri ve siyasi kazanımlarını meşrulaştırmaya çalışmıştır. Bu baskı sonucunda, Polonya, askeri kazanımlarında başarılı olmasına ve NATO'da kendi önemini artırmasına karşın, AB'nin kendisi üzerindeki baskısını azaltmadığı gibi, Almanya'dan talep ettiği tazminatı da alamamıştır. Bu çalışmanın temel amacı, 24 Şubat 2022 tarihinde başlayan Rusya-Ukrayna Savaşı'nın Polonya'nın dış politikasının meşrulaştırılmasında nasıl bir rol oynadığını incelemektir. Çalışmada, betimsel bir yöntem belirlenmiş, konuyla alakalı çalışmalardan, haberlerden ve istatistiklerden elde edilen verilerden faydalanılmıştır.

Anahtar Sözcükler: *Rusya-Ukrayna Savaşı, Polonya, Enerji, Güvenlik, Göç.*

Article Category: International Relations

Date of Submission: 11.02.2024

Date of Acceptance: 23.02.2024

¹ Bandırma Onyedil Eylül Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü Doktora Öğrencisi.
Email: nagiyevyadigar@gmail.com.
ORCID: 0000-0002-0778-8510.

THE ROLE OF THE RUSSIA-UKRAINE WAR IN THE LEGITIMIZATION OF POLISH FOREIGN POLICY

Abstract: On 24 February 2022, Russia launched military aggression against Ukraine under the rhetoric of “Ensuring the Security of Russian Minorities in Ukraine”, which led to various regional and global problems. In this context, the increasing concern in the security perceptions of Eastern European countries has led to the forced migration of Ukrainian and Russian asylum seekers and a significant increase in the military defense expenditures of the countries in the region. Poland has used its “Big Brother” role as a tool of pressure against the European Union (EU), Germany, and NATO to resolve the anxiety and chaotic situation that the war created for the Eastern European countries. Through this pressure, Poland tried to legitimize its military and political gains. As a result of this pressure, although Poland succeeded in its military gains and increased its importance in NATO, it was not able to reduce the EU's pressure on it, nor did it receive the reparations it demanded from Germany. The main purpose of this study is to examine how the Russian-Ukrainian War, which started on 24 February 2022, played a role in the legitimation of Poland's foreign policy. In the study, a descriptive method was determined and data obtained from relevant studies, news, and statistics were utilized.

Keywords: *Russia-Ukraine War, Poland, Energy, Security, Migration.*

Giriş

24 Şubat 2022’de Rusya’nın Ukrayna’ya yönelik askeri saldırılarıyla başlayan Rusya-Ukrayna Savaşı, Avrupa’da İkinci Dünya Savaşı’ndan sonra yaşanan en büyük askeri çatışmadır. Savaş, bölgesel ve küresel düzeyde önemli siyasi, ekonomik ve insani sonuçlara yol açmıştır. Savaş, çeşitli aktörlerin arabuluculuk girişimlerine rağmen halen sürmektedir. Savaşın durdurulamaması, Rusya ve Ukrayna arasındaki sorunların çözülememesi, Doğu Avrupa ülkeleri için de yıpratıcı olmuştur. Doğu Avrupa ülkelerinin güvenlik algısında endişe artarken, Ukraynalı ve Rusyalı sığınmacılar çeşitli nedenlerden dolayı ülkelerini terk etmek zorunda kalmışlardır. Aynı zamanda, Doğu Avrupa ülkeleri, Rusya tarafından işgal edilme korkusuyla kendi askeri savunma kapasitelerini geliştirmeye başlamıştır. Böyle bir durum karşısında, Polonya, askeri ve siyasi kazanımları için Doğu Avrupa ülkeleri üzerinde “*Büyük Ağabey*” rolünü üstlenmeye çalışmış, ülkelerin sorunlarını Avrupa Birliği (AB), Almanya (Polonya, İkinci Dünya Savaşı Tazminatı olarak 1,3 trilyon euroluk talepte bulunmuştur)² ve NATO üzerinde baskı oluşturmak için kullanmıştır.

Gerçekleştirilen literatür taraması sonucunda, Rusya ve Ukrayna devletleri arasındaki ilişkilerin tarihsel gelişimi, Doğu Avrupa ülkeleri ve Polonya’nın iç ve dış politikası hakkında hem yerli, hem de yabancı kaynakların mevcut olduğu tespit edilmiştir. Temel amacı 24 Şubat 2022 tarihinde başlayan Rusya-Ukrayna Savaşı’nın Polonya’nın dış politikasının meşrulaştırılmasında nasıl bir rol oynadığını incelemek olan bu çalışmanın literatüre katkı sunması beklenmektedir.

Çalışmanın varsayımları ise şöyle gösterilebilir:

- Rusya-Ukrayna Savaşı, Polonya’nın NATO’da önemli bir aktöre dönüşmesine olanak sağlamıştır.
- Rusya-Ukrayna Savaşı, Polonya’nın Doğu Avrupa ülkeleri üzerindeki “*Büyük Ağabey*” rolünün önemini artırmıştır.
- Rusya-Ukrayna Savaşı, Polonya’nın NATO destekli askeri teçhizatlarını yenilemesine fırsat sağlamıştır.

² *Euronews* (2022), “Poland formally demands €1.3 trillion from Germany in WWII reparations”, 13.10.2022, Erişim Tarihi: 17.02.2024, Erişim Adresi: <https://www.euronews.com/2022/10/03/poland-formally-demands-13-trillion-from-germany-in-wwii-reparations#:~:text=Poland%20has%20announced%20that%20it,€1.3%20trillion%20in%20damages.>

- Rusya-Ukrayna Savaşı, AB'nin Polonya üzerindeki baskısını azaltmaya olanak sağlamıştır.

Çalışmada, betimsel bir yöntem belirlenmiş ve konuyla alakalı akademik çalışmalardan, haberlerden ve istatistiklerden elde edilen verilerden faydalanılmıştır. Çalışma, iki bölümden oluşmaktadır. Çalışmanın birinci bölümünde, Rusya ve Ukrayna ilişkileri tarihsel süreç içerisinde irdelenerek, savaşı etkileyen sebepler belirlenecek ve Rusya'nın Ukrayna üzerindeki klasik hegemonyasını sürdürme çabaları, Rusya-Ukrayna Savaşı'nın oluşturduğu göç hareketliliği, Doğu Avrupa ülkelerinin artan güvenlik endişeleri ve bu ülkelerin silahlanması incelenecektir. Çalışmanın ikinci bölümünde ise, Polonya'nın Doğu Avrupa ülkeleri için ekonomi ve göç açısından avantajları gösterilerek, Polonya'nın Doğu Avrupa ülkeleri üzerinde üstlendiği "Büyük Ağabey" rolü ile, AB, Almanya ve NATO üzerinde oluşturduğu baskıyı kendi askeri ve siyasi kazanımlarını meşrulaştırmak için nasıl kullandığı tartışılacaktır.

1. Ukrayna Savaşı'nın Olumsuz Etkileri: Göç Hareketliliği ve Güvenlik Endişesi

24 Şubat 2022 tarihinden itibaren süren Rusya-Ukrayna Savaşı, Doğu Avrupa ülkelerinin güvenlik politikalarını olumsuz etkilerken, Ukraynalı ve Rusyalı sığınmacıların zorunlu göç hareketliliğini de doğurmuştur. Bu sorunların değerlendirilmesinden önce Rusya-Ukrayna Savaşı'nı ortaya çıkaran tarihsel nedenlerin, çalışmanın seyri açısından tespiti gerekmektedir. Bu bağlamda, Rusya-Ukrayna Savaşı'nı ortaya çıkaran nedenler tarihsel süreç içerisinde tespit edildikten sonra, savaşın göç hareketliliği ve Doğu Avrupa ülkelerinin güvenlik politikaları üzerindeki olumsuz etkileri tartışılacaktır.

1.1. Savaşın Kökleri: Rusya-Ukrayna Geriliminin Tarihsel Nedenleri

Rusya-Ukrayna devletleri arasındaki modern ilişkiler ne kadar Ukrayna'nın 30 Aralık 1922 tarihinde Bolşevik önderliğindeki Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği'nin (SSCB) bünyesine dahil edilmesiyle başlasa da³, halklar arasındaki ilişkiler ortak Slav ırkına ve kadim geçmişe dayanmaktadır. Bu hususta, Dönmez, Rusların tüm Slav ırkının tek çatı altında birleşmesini istemesine karşın, Ukraynalıların Ruslardan bağımsız bir devlet kurmak istemelerini, halklar arasındaki temel fark olarak göstermektedir.⁴ Rusya'nın bu isteği,

³ *Britanica*, "Ukraine in the interwar period", Erişim Tarihi: 17.02.2024, Erişim Adresi: <https://www.britannica.com/place/Ukraine/Ukraine-in-the-interwar-period>.

⁴ Haticce Dönmez (2023), "Rusya-Ukrayna Savaşına Giden Süreç: 'Avrasyacılık' Anlayışı Çerçevesinden Bir İnceleme", *International Journal of Politics and Security*, Cilt 5, Sayı: 1, s. 117.

Ukrayna'nın bağımsızlığını kazandığı ve çeşitli yöntemlerle kendilerini yeni bir millet olarak tanıtmaya çalıştığı 1990'lı yıllarda da gözlemlenmiştir.⁵

SSCB döneminde merkez ile Ukrayna ilişkileri genelde iş birliği düzeyinde ilerlemiştir. Ancak belirli tarihsel olaylar ve aktörler, merkez ile çevre arasındaki ilişkilerin gerginleşmesine sebep olmuştur. Bunlardan ilki, Stalin dönemi uygulanan tarım politikalarının yol açtığı ve 4 milyon Ukraynalının hayatını kaybettiği Holodomor kıtlığı vakasıdır.⁶ Merkezin Ukrayna üzerinde oluşturduğu bu insani travma, ülkenin iç ve dış politikasında halen Rusya karşıtı bir araç olarak kullanılmaktadır. Nitekim, 28 Kasım 2006 tarihinde Ukrayna Parlamentosu'nun aldığı kararla, Holodomor vakası, Ukraynalı sivillere karşı bir “soykırım” olarak tanınmıştır.⁷

Merkez ile Ukrayna arasındaki ilişkileri olumsuz etkileyen ikinci etken, Ukraynalı milliyetçi lider Stepan Bandera'nın merkezi yönetime karşı Nazi Almanyası ile iş birliği yapmasıdır.⁸ Bandera önderliğindeki grubun temel amacı, bağımsız Ukrayna devletini tesis etmek olmuştur. Bandera ve silah arkadaşları, belirtilen hedefi gerçekleştirmek için, merkez karşıtı çeşitli olaylar ve isyanlar düzenlemişlerdir. Bunun karşısında ise, merkezi yönetim, Bandera ve silah arkadaşlarını vatana ihanetle suçlayarak, onları ağır cezalara çarptırmıştır.⁹

Merkez ile Ukrayna arasındaki ilişkileri olumsuz etkileyen üçüncü etken, SSCB lideri Nikita Kruşçev (1894-1971) tarafından 27 Şubat 1954 tarihinde Kırım'ın Ukrayna'ya hediye edilmesidir. Kruşçev'in bu kararı almasındaki temel amacı, merkez ile Kırım vilayeti arasındaki ilişkileri geliştirmek olmuştur.¹⁰ Nikita Kruşçev'in bu dönemde Kırım'ı Ukrayna'ya hediye etmesi, günümüzde yaşanan Rusya-Ukrayna sorununun da temelini oluşturmaktadır. Nitekim her iki taraf da Kırım'ın kendilerine ait olduğuna ilişkin sürekli söylem üreterek, birbirlerine karşı kamuoyu oluşturmaya çalışmaktadırlar. Belirtilmelidir ki, Ukrayna'nın Kırım üzerindeki hâkimiyeti 2014 yılı yaşanan olaylara kadar sürmüştür.

⁵ Arzu Al & Burcu Özdil (2017), “Karadeniz'in uluslararası politik ekonomisi: Rusya ve Ukrayna ilişkilerinin yeniden analizi”, *Marmara Üniversitesi Siyasal Bilimler Dergisi*, Cilt 5, Sayı: 2, s. 155.

⁶ Anne Applebaum (2024), “Holodomor”, *Britannica*, 02.01.2024, Erişim Tarihi: 17.02.2024, Erişim Adresi: <https://www.britannica.com/event/Holodomor>.

⁷ Holodomor Museum, “Worldwide Recognition of the Holodomor as Genocide”, Erişim Tarihi: 17.02.2024, Erişim Adresi: <https://holodomormuseum.org.ua/en/recognition-of-holodomor-as-genocide-in-the-world/#:~:text=To%20express%20solidarity%20with%20the%20Law%20of%20Ukraine%20“On%20the%20genocide%20against%20the%20Ukrainian%20people>.

⁸ Norman J.W. Goda (2010), “Who Was Stepan Bandera?”, *History News Network*, Erişim Tarihi: 17.02.2024, Erişim Adresi: <https://historynewsnetwork.org/article/122778>.

⁹ Cengiz Buyar & Şener Ubeydullah (2022), “Tarihi Perspektiften, Sosyo-Ekonomik Değerler Açısından Rusya-Ukrayna Savaşı ve Orta Asya Ülkelerine Etkileri”, *Uluslararası Medeniyet Çalışmaları Dergisi*, Cilt 7, Sayı: 2, s. 137.

¹⁰ Krishnadev Calamur (2014), “Crimea: A Gift To Ukraine Becomes A Political Flash Point”, *NPR*, 27.02.2014, Erişim Tarihi: 17.02.2024, Erişim Adresi: <https://www.npr.org/sections/parallels/2014/02/27/283481587/crimea-a-gift-to-ukraine-becomes-a-political-flash-point>.

1.2. Rusya'nın Ukrayna Üzerinde Hâkimiyet Kurma Çabaları: Rusya-Ukrayna Savaşı

SSCB'nin 1991'de dağılmasının ardından oluşan kaotik durumdan faydalanan Ukrayna, bu süreçte kendi bağımsızlığını ilan etmiştir.¹¹ Ancak Ukrayna, hem sahip olduğu ekonomik ve siyasi istikrarsızlık, hem de Rusya'nın artan baskıları yüzünden ne iç, ne de dış politikada tam bağımsız kararlar alamamıştır.¹² 26 Mart 2000 tarihinde Rusya Devlet Başkanı seçilen Vladimir Putin'in bu baskıları sürdürdüğü söylenebilir.¹³ Putin, 2008'de Gürcistan'a yönelik düzenlediği askeri müdahaleyle, Rusya'nın "yakın çevresi" konusunda ne kadar hassas olduğunu rakiplerine göstermiştir.¹⁴ Erdem'e göre, Putin'in bu sert tavrı, AB ve NATO'nun Rusya'nın yakın çevresine yönelik genişlemesi ile alakalıdır.¹⁵

AB ve NATO ile ilişkileri geliştirmek isteyen Viktor Yuşçenko'nun 26 Aralık 2004 tarihinde Ukrayna Devlet Başkanı seçilmesi, Rusya ve Ukrayna ilişkilerini olumsuz etkilemiştir.¹⁶ Beklenenin aksine, Yuşçenko döneminde Ukrayna'nın AB ve NATO'ya üye olması süreci başarısızlıkla sonuçlanmış; Rusya yanlısı olduğu ile bilinen Viktor Yanukoviç, 7 Şubat 2010 tarihinde düzenlenen seçimlerde yeni Ukrayna Devlet Başkanı seçilmiştir.¹⁷ Yanukoviç döneminde dış politikada Rusya ile ilişkilere önem verilmiş ve Batı ile beklenen bütünleşme yavaşlatılmıştır.¹⁸ Ancak Yanukoviç'in 2013'de AB ile Ortaklık Antlaşması'nı imzalamayı reddetmesi, Batı yanlısı Euromaidan olaylarını doğurmuş, bu olaylar sonucunda da Yanukoviç ülkeden kaçarak Rusya'ya sığınmak zorunda kalmıştır.¹⁹ Belirtilmelidir ki, Freedom House,

¹¹ *Britannica*, "Independent Ukraine", Erişim Tarihi: 17.02.2024, Erişim Adresi:

<https://www.britannica.com/place/Ukraine/Independent-Ukraine>.

¹² Hatice Dönmez (2023), "Rusya-Ukrayna Savaşına Giden Süreç: 'Avrasyacılık' Anlayışı Çerçevesinden Bir İnceleme", s. 118.

¹³ Election Guide (2000), "Russian Federation Election for Russian Presidency", Erişim Tarihi: 17.02.2024, Erişim Adresi: <https://www.electionguide.org/elections/id/1815/>.

¹⁴ Feramuz Çalışkan (2022), "Adım Adım Rusya Ukrayna Savaşı ve Üçüncü Tarafların Sürece Etkisi", *EURO Politika*, Cilt 14, s. 38.

¹⁵ Tolga Erdem (2022), "Ukrayna-Rusya Savaşının Avrupa Birliği'nin Enerji Politikalarına Yansımaları ve Etkileri", *ASEAD 10. Uluslararası Sosyal Bilimler Sempozyumu*, s. 401.

¹⁶ Election Guide (2004), "Ukraine Election for Ukrainian Presidency", Erişim Tarihi: 17.02.2024, Erişim Adresi: https://www.electionguide.org/elections/id/1957/?%27report_type=custom.

¹⁷ Election Guide (2010), "Ukraine Election for Ukrainian Presidency", Erişim Tarihi: 17.02.2024, Erişim Adresi: https://www.electionguide.org/elections/id/2143/?%27report_type=custom.

¹⁸ Tolga Erdem (2022), "Ukrayna-Rusya Savaşının Avrupa Birliği'nin Enerji Politikalarına Yansımaları ve Etkileri", s. 402.

¹⁹ Sevgi Sezer (2024), "Rusya-Ukrayna Savaşı'nın Jeopolitik Sonuçları", *Ömer Halisdemir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, Cilt 17, Sayı: 1, s. 162.

Soros Vakfı ve Pora Örgütü gibi kurumlar, Euromaidan olaylarında, Rusya ve Yanukoviç karşıtı söylemleri ve eylemleri finanse etmiştir.²⁰

Ukrayna'daki nüfuzunu kaybetmek istemeyen Rusya, “*Rus azınlıkların güvenliğini sağlama*” gerekçesiyle, 2008 Gürcistan örneğinde olduğu gibi, Ukrayna'ya da müdahale etmek yolunu seçmiştir. Rusya, başlangıçta Ukrayna'ya yönelik direk askeri müdahale yerine, Donetsk, Luhansk ve Kırım'daki Rus ayrılıkçı grupları maddi ve askerî açıdan desteklemiştir. Rusya, bu desteklerinin sonucunda, 2014'de Kırım'ı ilhak etmiş²¹, Ukrayna'nın Rus ayrılıkçı gruplara yönelik askeri saldırılarını etkisizleştirmiştir. 5 Eylül 2014'te ise, Rus ayrılıkçı grupların güvenliğini garantileyen Minsk Antlaşması, Rusya'nın arabuluculuğunda, Ukrayna ile Donetsk ve Luhansk ayrılıkçı fili Cumhuriyetleri arasında imzalanmıştır.²² Her ne kadar tartışmalı olsa da, Stalin döneminde uygulanan iskân politikaları sonucunda, Ukrayna'nın Doğu bölgesinde yaşayan nüfusun % 17,3'nün ve Kırım Özerk Cumhuriyeti'nin % 60'ının Ruslardan oluşması, Rusya'nın bu müdahale için elini güçlendirmiştir.²³

Antlaşma imzalanmasına rağmen, Ukrayna resmi makamlarının Batı ile bütünleşmek istediğinden vazgeçmemesi, 2017'de Ukrayna ile AB arasında Ortaklık Antlaşması'nın imzalanması ve özellikle yeni Ukrayna Devlet Başkanı Volodimir Zelenski'nin Rusya karşıtı kesin söylem ve tavırları, Rusya ile gerginliği yeniden artırmıştır.²⁴ Ukrayna Devlet Başkanı Zelenski'nin 2020'de NATO partnerliği ve Kırım'ın Rus işgalinden kurtarılmasına ilişkin kararnameyi imzalaması, Rusya tarafından bir güvenlik tehdidi olarak değerlendirilmiş ve Ukrayna'da yaşayan Rus nüfusunun güvenliğini koruyacaklarına dair söylemlerde bulunulmuştur.²⁵ Bu söylemler, 22 Şubat 2022 tarihinde Rusya'nın Ukrayna'ya yönelik askeri saldırılara başlaması ile somutlaşmıştır. Sonuç olarak, Rusya, 21 Şubat 2022 tarihinde Donetsk ve Luhansk fili Halk Cumhuriyetlerini tanıırken,²⁶ Donetsk, Luhansk, Herson ve Zaporjiya

²⁰ Sait A. Sönmez & Harun Bıçakçı & Cuma Yıldırım (2015), “Analysis of Russia-Ukraine Relations in Context of Crimea Problem”, *International Journal of Social Sciences and Education Research*, Cilt 1 Sayı: 3, ss. 656-670, s. 661.

²¹ European Union External Action (2021), “Seven years since Russia's illegal annexation of Crimea”, Erişim Tarihi: 17.02.2024, Erişim Adresi: https://www.eeas.europa.eu/eeas/seven-years-russia-s-illegal-annexation-crimea_en.

²² United Nations Peacemaker (2014), “Seven years since Russia's illegal annexation of Crimea”, Erişim Tarihi: 17.02.2024, Erişim Adresi: <https://peacemaker.un.org/UA-ceasefire-2014>.

²³ Sait A. Sönmez & Harun Bıçakçı & Cuma Yıldırım (2015), “Analysis of Russia-Ukraine Relations in Context of Crimea Problem”, s. 659.

²⁴ Ozan Emin Halhallı (2022), “Rusya Federasyonu ve Ukrayna Çatışmasının Uluslararası Hukuk Açısından Kısa Bir Analizi”, *Necmettin Erbakan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt 5, Sayı: 2, s. 446.

²⁵ Feramuz Çalışkan (2022), “Adım Adım Rusya Ukrayna Savaşı ve Üçüncü Tarafların Sürece Etkisi”, ss. 40-41.

²⁶ *Euronews* (2022), “Vladimir Putin recognises Ukrainian separatist regions, in escalation of tensions”, 21.02.2022, Erişim Tarihi: 17.02.2024, Erişim Adresi: <https://www.euronews.com/2022/02/21/putin-dangles-donbas-recognition-as-tensions-in-eastern-ukraine-continue-to-rise>.

bölgelerini 27 Eylül 2022 tarihinde düzenlenen fildi halk oylaması ile ilhak etmiştir.²⁷ Rusya, NATO'nun çeşitli baskılarına rağmen, Karadeniz Havzası'ndaki deniz gücünü de önemli ölçüde artırmıştır.²⁸

1.3. Savaştan Kaçış: Ukraynalıların ve Rusların Zorunlu Göçü

Rusya-Ukrayna Savaşı'nın başladığı 22 Şubat 2022 tarihinden itibaren, çeşitli nedenlerden dolayı Ukraynalılar ve Ruslar ülkelerini terk etmek zorunda kalmış ve bu durum büyük bir insani krize dönüşmüştür. *Statista*'nın 27 Mart 2023 tarihinde yayımladığı raporda, Ukraynalıların en fazla sığındığı ülkeler şöyle gösterilmiştir:

Tablo I. Ukraynalıların Yoğun Olarak Sığındıkları Beş Ülke

Ülke	Sayı
Rusya	2.852.395
Polonya	1.577.289
Almanya	1.056.628
Çekya	503.698
Birleşik Krallık	191.900

Kaynak: *Statista*²⁹

AB Komisyonu'nun İçişlerinden Sorumlu üyesi Ylva Johansson, 2023 yılı içerisinde Ukraynalı sığınmacıların durumuna ilişkin yayımladığı raporda, 2023 yılı içerisinde 16 milyon Ukraynalının AB ülkelerine sığınma başvurusunda bulunduğu gösterilmiştir. Sığınmacıların 11 milyonu ülkelere geri dönerken, AB topraklarında 4 milyon sığınmacının kaldığı belirtilmiştir.³⁰ Ukraynalıların aksine, Rusların göç hareketliliği daha uzun bir süreye yayılmış ve 3 dalga şeklinde gerçekleşmiştir. Belirtmelidir ki, bu durum, göçün nedenleri ve göç edenlerin profilinde farklılıklar olduğunu göstermektedir.

²⁷ Paul Kirby (2022), "Russia to formally annex four more areas of Ukraine", *BBC*, 29.09.2022, Erişim Tarihi: 17.02.2024, Erişim Adresi: <https://www.bbc.com/news/world-europe-63072113>.

²⁸ Nafiz Ahmet Ünalmiş & Oğuz Şafak (2019), "Karadeniz'de Rusya-ABD Rekabeti ve Ukrayna Krizi", *Karadeniz Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, Cilt 5, Sayı: 7, s. 7.

²⁹ *Statista* (2023), "Estimated number of refugees from Ukraine recorded in Europe and Asia since February 2022 as of April 18, 2023", Erişim Tarihi: 17.02.2024, Erişim Adresi: <https://www.statista.com/statistics/1312584/ukrainian-refugees-by-country>.

³⁰ Selen Temizer (2023), "AB: 2022'de savaştan kaçarak AB'ye gelen 16 milyon Ukraynalıdan 11 milyonu geri döndü", *Anadolu Ajansı*, 08.03.2023, Erişim Tarihi: 17.02.2024, Erişim Adresi: <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/ab-2022de-savastan-kaçarak-abye-gelen-16-milyon-ukraynalidan-11-milyonu-geri-dondu-/2840428>.

- I. Rusya-Ukrayna Savaşı'nın başlamasının ardından Rusya hükümetinin savaş karşıtı gruplara, sahte haber paylaşımlara yönelik baskısı ve onların yüksek cezalara çarpıtılması yüzünden birçok elit (aktör, müzisyen ve s), birinci dalgada ülkeyi terk etmiştir.
- II. Temmuz 2022'de savaşın daha sertleşmesinden dolayı, 15.000 civarında zengin Rus ikinci dalga ile ülkeyi terk etmiştir.³¹
- III. 21 Eylül 2022'de Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin'in askeri seferberlik ilanından, savaş karşıtı olan orta sınıf Ruslar, üçüncü dalga ile ülkeyi terk etmiştir.³² Ülkelerini terk etmek zorunda kalan Rusların 98.000'i Kazakistan'ı,³³ 8.500'ü ise Finlandiya'yı³⁴ tercih etmiştir. Üçüncü dalga içerisinde ülkeyi terk edenlerin toplam sayısı 370.000³⁵, her üç dalganın toplamı ise 700.000 kişiyi geçmiştir.³⁶ En fazla tercih edilen ülkeler; Kazakistan, Finlandiya, Azerbaycan, Ermenistan, Türkiye, Birleşik Arap Emirliği (BAE) ve İsrail olmuştur.³⁷

Rusya-Ukrayna Savaşı, göç hareketliliğinin yanı sıra, bölgesel (ağırlıklı olarak) ve küresel aktörlerin güvenlik endişelerini de artırmıştır. Stockholm Uluslararası Barış Araştırmaları Enstitüsü-SIPRI'nin 25 Nisan 2022 tarihinde yayımladığı rapora göre, dünya ülkelerinin toplam savunma bütçeleri ilk defa 2 trilyon doları aşmıştır. Ayrıca, raporda, bu artışın halen sürmekte olan savaşın oluşturduğu güvenlik endişesiyle alakalı olduğu varsayılmıştır.³⁸

³¹ Anna Cooban (2022), "Russia is 'hemorrhaging' millionaires", *CNN*, 14.06.2022, Erişim Tarihi: 17.02.2024, Erişim Adresi: <https://edition.cnn.com/2022/06/14/business/russia-millionaire-exodus/index.html>.

³² Charles Maynes (2022), "Putin is mobilizing hundreds of thousands of Russian reservists to fight in Ukraine", *NPR*, 21.09.2022, Erişim Tarihi: 17.02.2024, Erişim Adresi: <https://www.npr.org/2022/09/21/1124215514/putin-announces-a-partial-military-mobilization-for-russian-citizens>.

³³ *PBS* (2022), "98,000 Russians fled to Kazakhstan amid Putin's mobilization announcement", 27.09.2022, Erişim Tarihi: 17.02.2024, Erişim Adresi: <https://www.pbs.org/newshour/world/98000-russians-fled-to-kazakhstan-amid-putins-mobilization-announcement>.

³⁴ Katarina Krebs vd. (2022), "Protests, drafting mistakes and an exodus: Putin's mobilization off to chaotic start", *CNN*, 25.09.2022, Erişim Tarihi: 17.02.2024, Erişim Adresi: <https://edition.cnn.com/2022/09/25/europe/russian-mobilization-putin-exodus-chaos-new-laws-intl-hnk/index.html>.

³⁵ Isabel Van Burgen (2022), "Putin's Mobilization Backfires as 370,000 Flee Russia in Two Weeks", *Newsweek*, 04.10.2022, Erişim Tarihi: 17.02.2024, Erişim Adresi: <https://web.archive.org/web/20221004142339/https://www.newsweek.com/putin-mobilization-backfires-russians-flee-kazakhstan-georgia-eu-1748771>.

³⁶ *Reuters* (2022), "Putin's Mobilization Backfires as 370,000 Flee Russia in Two Weeks", 06.10.2022, Erişim Tarihi: 17.02.2024, Erişim Adresi: <https://www.reuters.com/world/europe/where-have-russians-been-fleeing-since-mobilisation-began-2022-10-06>.

³⁷ Francesca Ebel & Mary Ilyushina (2023), "Russians abandon wartime Russia in historic exodus", *The Washington Post*, 13.02.2023, Erişim Tarihi: 17.02.2024, Erişim Adresi: <https://www.washingtonpost.com/world/2023/02/13/russia-diaspora-war-ukraine>.

³⁸ SIPRI (2022), "World military expenditure passes \$2 trillion for first time", 25.04.2022, Erişim Tarihi: 17.02.2024, Erişim Adresi: <https://www.sipri.org/media/press-release/2022/world-military-expenditure-passes-2-trillion-first-time> Erişim Tarihi 28/04/2023.

Tablo II. Bölge Ülkelerinin 2021-2022 Döneminde Artan Savunma Harcamaları

Ülke	2021 Savunma Harcaması	2022 Savunma Harcaması
Beyaz Rusya	762,8 milyon dolar	820,8 milyon dolar
Estonya	748,6 milyon dolar	810,9 milyon dolar
Letonya	823,1 milyon dolar	848,8 milyon dolar
Litvanya	1.306,8 milyar dolar	1.732,3 milyar dolar
Moldova	52,3 milyon dolar	47,7 milyon dolar
Polonya	15.112,5 milyar dolar	16.573,1 milyar dolar
Rusya	65.907,7 milyar dolar	86.373,1 milyar dolar
Ukrayna	59.42,8 milyar dolar	43.997,7 milyar dolar

Kaynak: *Trading Economics*³⁹

2. Rusya-Ukrayna Savaşı'nın Polonya Dış Politikasında Meşrulaştırıcı Araç Olarak Kullanımı

Çalışmanın önceki bölümünde, Rusya ve Ukrayna ilişkileri, tarihsel süreç içerisinde, mevcut çatışmayı tetikleyen tarihsel nedenler, Rusya'nın Ukrayna üzerinde klasik hegemonyasını sürdürme girişimleri, Rusya-Ukrayna Savaşı'nın bölgesel ülkelerin güvenlik algılarında oluşturduğu endişeler/tehditler ve ortaya çıkardığı göç hareketliliği tespit edilerek incelenmiştir. Çalışmanın bu bölümünde, Doğu Avrupa ülkeleri üzerinde “*Büyük Ağabey*” rolü üstlenmeye çalışan Polonya'nın genel profili, savaş karşısındaki tavrı ve savaşı nasıl kendi dış politikasında meşrulaştırma aracına dönüştürerek siyasi ve askeri kazanımlar elde etmeye çalıştığı değerlendirilecektir.

2.1. Doğu Avrupa'da Bir Cazibe Merkezi: Polonya'nın Gelişen Dinamik Ekonomisi ve Göç Açısından Önemi

Polonya, 312.000 km²'lik yüzölçümüyle Avrupa'nın 8. büyük ülkesidir. Batıda Almanya'dan doğuda Ukrayna'ya uzanan coğrafyası ile Avrupa'nın tam ortasında yer almaktadır. Hemen

³⁹ *Trading Economics* (2022), “Military Expenditure”, Erişim Tarihi: 17.02.2024, Erişim Adresi: <https://tradingeconomics.com>.

hemen 42 milyonluk nüfusunun⁴⁰ büyük çoğunluğunu Polonyalılar oluştururken⁴¹, nüfusun % 94'ü Katolik mezhebine mensuptur.⁴² Polonya, etnik açıdan homojen bir yapıya sahip olmasının yanında, ekonomisinin gelişmesinde önemli rolü paylaştığı göçmenler açısından da önemli bir sorunu bulunmamaktadır. Polonya ekonomisi, bu niteliği ile Avrupa'nın en ciddi ekonomik büyümesine sahip ülkelerinden biri konumundadır. Dünya Bankası verilerine göre, 2021 yılındaki Gayri Safi Yurt İçi Hasılası (GSYİH) 679,5 milyar doları aşmıştır.⁴³ Rusya-Ukrayna Savaşı'nın başladığı dönemde her ne kadar Polonya'daki işsizlik oranı kısa bir süre için % 13 düzeylerine ulaşmış olsa da, uygulanan ekonomi politikalarıyla bu oran şu anda % 4 civarındadır.⁴⁴ Polonya üretiminde otomotiv, işletme hizmetleri, savunma ve havacılık, bilgi ve işlem teknolojileri alanlarında önemli gelişmeler yaşanmıştır.⁴⁵

Polonya, son yıllarda, AB üyesi olmanın, Schengen Bölgesi'nde yer almanın, dinamik bir ekonomiye sahip olmanın ve diğer AB ülkelerine kıyasla daha uygun yaşam şartları sunmasının getirdiği avantajlar nedeniyle göçmenler için de cazip bir destinasyon haline gelmiştir.

Tablo III. Polonya'da En Fazla Bulunan Göçmenlerin Kaynak Ülkeleri

Ülke	Göçmen sayısı
Ukrayna	46.735
Belarus	6.115
Almanya Federasyonu	4.385
Birleşik Krallık	3.586
Rusya Federasyonu	1.1779
Vietnam	1.408

⁴⁰ T.C. Ticaret Bakanlığı Uluslararası Anlaşmalar ve Avrupa Birliği Genel Müdürlüğü (2022), "Polonya Ülke Profili", Erişim Tarihi: 17.02.2024, Erişim Adresi:

https://ticaret.gov.tr/data/5ed8b7b713b876d8ec73d4a6/Polonya_2023.pdf, s. 3.

⁴¹ *Index Mundi* (2021), "Poland Demographics Profile", Erişim Tarihi: 17.02.2024, Erişim Adresi:

https://www.indexmundi.com/poland/demographics_profile.html.

⁴² *Find Easy* (2023), "Poland Population 2023", Erişim Tarihi: 17.02.2024, Erişim Adresi:

<https://www.findeasy.in/population-of-poland>.

⁴³ World Bank (2021), "GDP (current US\$)-Poland", Erişim Tarihi: 17.02.2024, Erişim Adresi:

<https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.CD?locations=PL>.

⁴⁴ Simply Talented (2024), "What about unemployment in 2024?", Erişim Tarihi: 17.02.2024, Erişim Adresi:

<https://wearesimplytalented.com/the-job-market-in-poland-and-globally-for-the-year-2024-analysis-and-challenges/#:~:text=What%20about%20unemployment%20in%202024,5.1%25%20to%20around%204%25>.

⁴⁵ Bradford Jacobs (2021), "The Fastest Growing Industries in Poland", Erişim Tarihi: 17.02.2024, Erişim Adresi: <https://bradfordjacobs.com/blog/the-fastest-growing-industries-in-poland>.

İtalya	975
Bulgaristan	942
Amerika Birleşik Devletleri	926
Hollanda	885

Kaynak: Statista⁴⁶

Polonya, sağlık, eğitim ve istihdam gibi çeşitli nedenlerden dolayı göç alan bir ülke konumundadır. Bu göç hareketliliğini düzenlemek için 1 Mayıs 2004'te istihdam ve işgücü piyasası kurumlarının teşvik edilmesine ilişkin kanun onaylanmıştır. Bu kanuna göre, belirli kriterlere sahip olan göçmenlere Polonya'da çalışma imkânı sağlanmıştır.

Aşağıda belirtilen meslek üyeleri ve belirli şartları karşılayanlar, çalışma izni olmadan da belirli bir süre için Polonya'da çalışabilirler:

- **AB üyesi olan Norveç, İsviçre, İzlanda ve Lihtenştayn vatandaşları:** Bu ülkelerin vatandaşları, AB'nin serbest dolaşım hakkı sayesinde Polonya'da çalışma izni olmadan çalışabilirler.
- **Yabancı dil öğretmenleri:** Yabancı dil öğretmenleri, Polonya'da dil okullarında veya diğer eğitim kurumlarında çalışma izni olmadan çalışabilirler.
- **Çalışma süreleri 30 günü aşmamak şartıyla, sanatçılar, oyuncular ve yönetmenler:** Sanatçılar, oyuncular ve yönetmenler, Polonya'da 30 günü aşmamak şartıyla çalışma izni olmadan geçici olarak çalışabilirler.
- **Araştırmacılar/akademisyenler:** Araştırmacılar ve akademisyenler, Polonya'daki bir araştırma kurumunda veya üniversitede çalışma izni olmadan çalışabilirler.
- **Din adamları:** Din adamları, Polonya'da dini bir kurumda çalışma izni olmadan çalışabilirler.
- **Tam zamanlı öğrenciler:** Tam zamanlı öğrenciler, Polonya'da haftada 20 saate kadar çalışma izni olmadan çalışabilirler.

⁴⁶ Statista (2022), "Immigration to Poland for temporary stay from 2016 to 2021, by country of origin", Erişim Tarihi: 17.02.2024, Erişim Adresi: <https://www.statista.com/statistics/957381/poland-immigration-by-country-of-origin>.

- **Polonya üniversitelerinden mezunlar:** Polonya üniversitelerinden mezun olan öğrenciler, mezuniyetlerinden sonra 1 yıl boyunca çalışma izni olmadan Polonya’da çalışabilirler.

Ukrayna, Beyaz Rusya (Belarus), Moldova, Rusya ve Gürcistan vatandaşı olan yabancı uyruklular 1 yıl içerisinde 6 ay çalışmak için başvurabilirler.⁴⁷

Polonya’nın göçmenler için çalışma koşullarını kolaylaştırmaya çalıştığına dikkat çekmek gerekir. Ancak, ülke siyasetinde Polonya Katolik Kilisesi’nin ve sağ grupların önemli bir etkisinin olduğu da göz ardı edilemez. Örneğin, Rahip Tadeusz Rydzyk, hem sağ gruplar, hem de yakın zamana kadar iktidardaki Hukuk ve Adalet Partisi (PiS) üzerinde önemli bir etkiye sahiptir. Temel hedefi, Hıristiyan nitelikte bir ulus oluşturmak⁴⁸ ve kürtaj ve LGTB hakları ile mücadele etmektir.⁴⁹ AB’nin 9 Haziran 2023’te kabul ettiği “İlticaya ve Sığınmacıların AB Ülkeleri Arasında Paylaşılmasına” ilişkin anlaşmaya karşı Polonya’nın tavrı ve belirtilen sorumluluğu üstlenmek istememesi, bu bağlamda dikkat çekicidir.⁵⁰

Rusya-Ukrayna Savaşı’nın başlamasıyla milyonlarla Ukraynalının Polonya’ya sığınması, beraberinde çeşitli soruları gündeme taşımıştır. Polonya Katolik Kilisesi’nin genelde sığınmacılara ve göçmenlere karşı itinalı tavır sergilemesine karşın, neden Ukraynalı sığınmacılara yönelik misafirperver davrandığı çeşitli tartışmaları doğurmuştur. Bu desteğin arkasında yatan bazı önemli nedenler, uzman Maciej Duszczyk’a göre şunlardır:

- Ukraynalıların savaşın neden olduğu zor durum ve bölgesel yakınlık, Polonya’yı Ukraynalılara yardım etmeye teşvik etmiştir.
- Polonya’nın nüfusu yaşlanmakta ve işgücü eksikliği yaşanmaktadır. Ukraynalı göçmenler/sığınmacılar, bu eksikliği bir nebze olsun giderebilme potansiyeli taşımaktadır.

⁴⁷ European Commission (2010), “Polish immigration policy – opportunities and challenges for the labour market”, Erişim Tarihi: 17.02.2024, Erişim Adresi: https://migrant-integration.ec.europa.eu/library-document/polish-immigration-policy-opportunities-and-challenges-labour-market_en, s. 16.

⁴⁸ Euronews (2018), “Polonya’da milliyetçi Katoliklik”, 09.02.2018, Erişim Tarihi: 17.02.2024, Erişim Adresi: <https://tr.euronews.com/2018/02/09/polonya-da-milliyetci-katoliklik>.

⁴⁹ Columbia Social Work Review (2021), “Religion, Politics, and Oppression in Poland: A Call to Action”, Erişim Tarihi: 17.02.2024, Erişim Adresi: <https://journals.library.columbia.edu/index.php/cswr/announcement/view/409>.

⁵⁰ Daniel Tilles (2023), “Polish ruling party passes resolution condemning EU migrant relocation plan and announces referendum”, NFP, 15.06.2023, Erişim Tarihi: 17.02.2024, Erişim Adresi: <https://notesfrompoland.com/2023/06/15/polish-ruling-party-passes-resolution-condemning-eu-migrant-relocation-plan-and-calls-for-referendum>.

- Ukraynalıların Polonya'da çalışarak/yaşayarak ülkeye döviz kazandırması ve ekonomiyi canlandırması umut edilmektedir.⁵¹

Polonya'nın Ukraynalı sığınmacılara yönelik olumlu tavrının arkasındaki bir başka etken ise, Polonya'nın bağımsız ve demokratik bir Ukrayna'yı kendi güvenliği açısından bir garantör görmesidir. Bu bağlamda, Polonya Bakanlar Kurulu'nun "2012-2016 yılları arasında Polonya Dış Politikasının Öncelikleri" adlı kabul ettiği programda Ukrayna ile ilişkilere büyük öncelik verilmiştir.⁵²

Polonya Katolik Kilisesi de, beklenenin aksine, Ukraynalı sığınmacılara yardım etme konusunda önemli ve pozitif bir rol oynamıştır. Kilise, sığınmacıların barındırılması, psikolojik bakımları ve çocukların eğitimlerinin sürdürülmesi gibi konularda çeşitli yardımlar sağlamıştır.⁵³ Caritas Poland'ın yardım çağrılarını üzerine sığınmacılara sadece 25 Şubat 2022'de 24.000 dolar bağış toplanmıştır.⁵⁴ Polonya, sığınmacılara ücretsiz barınma, sosyal ve tıbbi bakım, eğitim ve istihdam fırsatlarının sağlanması için, 24 Haziran 2022'de Avrupa İnsan Hakları Grubu'na ait bir bankadan 450 milyon euro (avro) kredi almıştır.⁵⁵ 2022 yılı toplamında Polonya'nın sığınmacılara harcadığı miktar 8,5 milyar euroya ulaşmıştır.⁵⁶

Polonya, sığınmacılara destek için hem bölgesel, hem de küresel aktörlerle çeşitli görüşmelere öncülük etmiştir. Polonya'nın girişimleri sonucunda, Japonya, Ukrayna'nın yeniden inşası için 106 milyon dolar destek vereceğini açıklamıştır.⁵⁷ Birleşik Krallık (BK) ise, Polonya ile birlikte Ukraynalı sığınmacıların idamesi için Lviv ve Poltava kentlerinde 700 kişilik köy evi inşasına 10 milyon sterlin ayırmıştır.⁵⁸ Polonya devleti tarafından sağlanan bu desteklere karşın, Kasım

⁵¹ Claudia Ciobanu & Bartosz T. Wielinski (2023), "Poland Becomes Destination Country For Migration", Reporting Democracy, 22.03.2023, Erişim Tarihi: 17.02.2024, Erişim Adresi: <https://balkaninsight.com/2023/03/22/poland-becomes-destination-country-for-migration>.

⁵² Ferit Alizade (2020), "Polonya Siyasetinde Avrupacılık ve Ukrayna Politikaları", *Diplomasi ve Strateji Dergisi*, Cilt 1, Sayı: 2, s. 134.

⁵³ Paweł R. Andrianik (2023), "Church in Poland's efforts to help over two million Ukrainians", *Vatican News*, 24.02.2023, Erişim Tarihi: 17.02.2024, Erişim Adresi: <https://www.vaticannews.va/en/pope/news/2023-02/ukraine-war-anniversary-church-poland-aid-refugees.html>.

⁵⁴ CNA (2022), "How Poland's Catholics are helping refugees fleeing Ukraine", 25.02.2022, Erişim Tarihi: 17.02.2024, Erişim Adresi: <https://www.catholicnewsagency.com/news/250482/how-poland-s-catholics-are-helping-ukrainian-refugees>.

⁵⁵ *Outlook India* (2022), "Poland Gets Loan From European Human Rights Group To Help Ukraine Refugees", 24.06.2022, Erişim Tarihi: 17.02.2024, Erişim Adresi: <https://www.outlookindia.com/international/poland-gets-loan-from-european-human-rights-group-to-help-ukraine-refugees-news-204425>.

⁵⁶ *The First News* (2022), "Polish support for Ukraine comes to EUR 8.5 bln", Erişim Tarihi: 17.02.2024, Erişim Adresi: <https://www.thefirstnews.com/article/polish-support-for-ukraine-comes-to-eur-85-bln-35292>.

⁵⁷ *Interfax Ukraine* (2024), "Japan to pledge over \$100 mln to Ukraine for reconstruction", 12.02.2024, Erişim Tarihi: 17.02.2024, Erişim Adresi: <https://en.interfax.com.ua/news/general/966555.html>.

⁵⁸ *TRT Haber* (2023), "İngiltere ve Polonya, Ukrayna'da 700 kişilik geçici köy evleri inşa edecek", 28.03.2023, Erişim Tarihi: 17.02.2024, Erişim Adresi: <https://www.trthaber.com/haber/dunya/ingiltere-ve-polonya-ukraynada-700-kisilik-gecici-koy-evleri-insa-edecek-756577.html>.

2022’de, hükümet, Polonya’da 4 aydan fazla barınma merkezlerinde kalacak sığınmacıların, masraflarının yarısını kendilerinin ödemek zorunda olduğuna ilişkin bir yükümlülük getirmiştir. Bu yükümlülük, 1 Mart 2023’te kararname ile yürürlüğe konulmuştur.⁵⁹ Bu karar değişiminin Katolik Kilisesi’nin veya sağ radikal grupların baskısı sonucunda uygulandığı tahmin edilebilir. Belirtilmelidir ki, Polonya, Ukraynalılara yönelik gösterdiği hoşgörüyü Ruslara karşı göstermemiş ve onların ülke içerisine girişlerine belirli kısıtlamalar getirmiştir. Bunun üzerine, Birleşmiş Milletler Göçmen Hakları uzmanı Felipe Gonzalez Morales, Polonya’nın Ukraynalı sığınmacılara destek sağlamasına karşın, diğer milletleri, özellikle de üçüncü dünya ülkelerini göz ardı ettiği gerekçesiyle eleştirmiştir.⁶⁰

2.2. Rusya-Ukrayna Savaşı ve Polonya’nın Askeri Kazanım Çabaları

Rusya-Ukrayna Savaşı’nın başladığı tarihten itibaren Polonya dış politikasında öne çıkan en belirgin söylem, ülkenin savunma ve askeri gücünün artırılmasına yönelik hamlelerdir. Bu durum, Polonya’nın coğrafi konumu göz önüne alındığında anlaşılabilir bir durumdur. Polonya Başbakanı Mateusz Morawiecki de gazetecilere verdiği bir demeçte, mevcut bölgesel güvensizlik ortamında ülkesinin askeri savunma kapasitesinin hızlı bir şekilde artırılmasının gerekli olduğunu vurgulamıştır.⁶¹

Polonya’nın askeri ve savunma harcamaları son 5 yılda şöyle bir artış göstermiştir:

Tablo IV. 2018-2023 Döneminde Polonya’nın Askeri Harcamalarındaki Değişim

2018	2019	2020	2021	2022	2023
12,0407	11,7862	13,3684	15,1125	16,5731	22,5 milyar dolar
milyar dolar	milyar dolar	milyar dolar	milyar dolar	milyar dolar	dolar

Kaynak: *Trading Economics*⁶²

Polonya, mevcut güvensizlik ortamında kendisi ve Doğu Avrupa ülkelerinin güvenliğini gerekçe göstererek, AB ve NATO üstünde baskı oluşturmuş, ilgili örgütlerden kendisi ve

⁵⁹ Alessandra D. S. Santolo (2023), “Poland’s blow to Zelensky as Ukrainian refugees now have to contribute to housing”, *Express*, 09.03.2023, Erişim Tarihi: 17.02.2024, Erişim Adresi: <https://www.express.co.uk/news/world/1744322/poland-cuts-funds-ukraine-refugees-eu-commission-funds-russia-war>.

⁶⁰ *NTV Haber* (2022), “BM’den Polonya’ya ‘çifte standart’ eleştirisi”, 29.07.2022, Erişim Tarihi: 17.02.2024, Erişim Adresi: <https://www.ntv.com.tr/dunya/bmden-polonyaya-ciifte-standart-elestirisi,Y3riqLyifEiZTH9IIXbVgA>.

⁶¹ *Kyiv Post* (2023), “Poland Boosts Defense Spending in Wake of Ukraine War”, 30.01.2023, Erişim Tarihi: 17.02.2024, Erişim Adresi: <https://www.kyivpost.com/post/11650>.

⁶² *Trading Economics* (2022), “Poland Military Expenditure”, Erişim Tarihi: 17.02.2024, Erişim Adresi: <https://tradingeconomics.com/poland/military-expenditure>.

komşularının güvenliği için askeri destek talep etmiştir. Polonya'nın bu destek talepleri doğrultusunda, Amerika Birleşik Devletleri (ABD), Birleşik Krallık ve Kanada ilk aşamada ülkenin sınırlarının güvenliği için askeri personel takviyesi yapmışlardır. ABD 3000, BK 350 kraliyet askerini⁶³, Kanada ise insani yardım görevi kapsamında 150 askerini Polonya'ya göndermiştir.⁶⁴

Sağlanan askeri personel takviyesinin yanı sıra, Polonya ile ABD, Almanya ve Güney Kore devletleri arasında askeri teçhizatların alımına ilişkin çeşitli antlaşmalar imzalanmıştır. Bu doğrultuda, Polonya ve ABD arasında 6 milyar dolarlık 250 Abrahams tanklarının⁶⁵, 3,75 milyar dolarlık tank ve askeri mühimmatın⁶⁶, 500 HIMARS roket sisteminin⁶⁷ ve 12 milyar dolarlık 96 Apache helikopterinin satın alımına ilişkin antlaşma imzalanmıştır.⁶⁸ Ayrıca, ABD, Polonya'ya savunma amaçlı 2 Patriot bataryası gönderirken, askeri modernizasyon kapsamında 2 milyar dolar kredi sağlamış⁶⁹ ve Polonya'daki askeri üssün genişletilmesine yönelik çalışmalarını başlatmıştır.⁷⁰ Polonya, ABD'nin yanı sıra, Almanya, BK ve Güney Kore ile de askeri antlaşmalar imzalanmıştır. Bu doğrultuda, Polonya ile Güney Kore arasında 5,8 milyar dolarlık⁷¹, BK ile de 1,9 milyar sterlinlik değerinde askeri teçhizatların satın alımı konusunda antlaşma imzalanmıştır.⁷²

⁶³ Jim Garamone (2022), "U.S. to Deploy 3,000 Troops to Romania, Poland, Germany", *Mirror*, 02.02.2022, Erişim Tarihi: 17.02.2024, Erişim Adresi: <https://www.defense.gov/News/News-Stories/Article/Article/2920844/us-to-deploy-3000-troops-to-romania-poland-germany/#:~:text=The%20United%20States%20will%20move,today%20during%20a%20news%20conference.>

⁶⁴ *The New Arab* (2022), "Ukraine: Canada sending 150 troops to Poland to help refugees fleeing Russian invasion", 14.04.2022, Erişim Tarihi: 17.02.2024, Erişim Adresi: [https://www.newarab.com/news/ukraine-canada-send-150-troops-poland-aid-refugees.](https://www.newarab.com/news/ukraine-canada-send-150-troops-poland-aid-refugees)

⁶⁵ Andrew Eversden (2022), "Biden admin clears potential \$6 billion Abrams tank sale for Poland amid Ukraine situation", *Breaking Defense*, 18.02.2022, Erişim Tarihi: 17.02.2024, Erişim Adresi: [https://breakingdefense.com/2022/02/biden-admin-clears-6-billion-abrams-tank-sale-for-poland-amid-ukraine-situation.](https://breakingdefense.com/2022/02/biden-admin-clears-6-billion-abrams-tank-sale-for-poland-amid-ukraine-situation)

⁶⁶ *TRT Haber* (2022), "ABD'den Polonya'ya 3,75 milyar dolarlık tank ve askeri mühimmat satışına onay", 07.12.2022, Erişim Tarihi: 17.02.2024, Erişim Adresi: [https://www.trthaber.com/haber/guncel/abdden-polonyaya-375-milyar-dolarlik-tank-ve-askeri-muhimmat-satisina-onay-728961.html.](https://www.trthaber.com/haber/guncel/abdden-polonyaya-375-milyar-dolarlik-tank-ve-askeri-muhimmat-satisina-onay-728961.html)

⁶⁷ Mike Stone & Binary Rhea (2023), "U.S. approves up to \$10 bln sale of HIMARS rocket launchers, ammunition to Poland", *Reuters*, 08.02.2023, Erişim Tarihi: 17.02.2024, Erişim Adresi: [https://www.reuters.com/business/aerospace-defense/us-approves-sale-up-10-bln-sale-himars-rocket-launchers-ammunition-poland-2023-02-07.](https://www.reuters.com/business/aerospace-defense/us-approves-sale-up-10-bln-sale-himars-rocket-launchers-ammunition-poland-2023-02-07)

⁶⁸ *Reuters* (2023), "US State Dept OKs possible sale of Apache helicopters to Poland for \$12 bln -Pentagon", 21.08.2023, Erişim Tarihi: 17.02.2024, Erişim Adresi: [https://www.reuters.com/business/aerospace-defense/us-state-dept-oks-possible-sale-apache-helicopters-poland-12-bln-pentagon-2023-08-21.](https://www.reuters.com/business/aerospace-defense/us-state-dept-oks-possible-sale-apache-helicopters-poland-12-bln-pentagon-2023-08-21)

⁶⁹ *Ibid.*

⁷⁰ *TRT Haber* (2022), "Polonya'daki ABD askeri üssü genişletiliyor", 08.11.2022, Erişim Tarihi: 17.02.2024, Erişim Adresi: [https://www.trthaber.com/haber/dunya/polonyadaki-abd-askeri-ussu-genisletiliyor-721996.html.](https://www.trthaber.com/haber/dunya/polonyadaki-abd-askeri-ussu-genisletiliyor-721996.html)

⁷¹ *Spectrum News* (2022), "Poland and South Korea to seal \$5.8 billion military deal", 26.08.2022, Erişim Tarihi: 17.02.2024, Erişim Adresi: [https://ny1.com/nyc/queens/ap-online/2022/08/26/poland-and-south-korea-to-seal-58-billion-military-deal.](https://ny1.com/nyc/queens/ap-online/2022/08/26/poland-and-south-korea-to-seal-58-billion-military-deal)

⁷² Prime Minister's Office, 10 Downing Street (2023), "Record £1.9 billion UK-Poland missile export deal set to bolster European security", 28.04.2023, Erişim Tarihi: 17.02.2024, Erişim Adresi:

ABD ile sağlanan askeri antlaşmalara rağmen, Polonya'nın sahip olduğu Sovyet yapımı MIG-29 savaş uçaklarını ABD üzerinden Ukrayna'nın hava savunma gücünü artırmak için şartlı göndermesi tartışma konusu olmuştur. Nitekim Polonya, verdiği eski savaş uçakları yerine ABD'den F-16 savaş uçaklarını talep etmiştir. ABD, hem savaş uçaklarının eski ve savaşta etkisiz olacağı düşüncesi, hem de savaşa dahil olmaktan kaçınmak için bu teklifi reddetmek zorunda kalmıştır.⁷³ Polonya, ABD'nin olumsuz tavrına karşın, Almanya üzerinde oluşturduğu baskı sonucunda, Almanya'dan satın aldığı 8 MIG-29 savaş uçağının⁷⁴ ve belirli sayıda Gepard ve Leopard tanklarının Ukrayna'ya gönderilmesine öncülük etmiştir.⁷⁵

Belirtmelidir ki, Polonya'nın envanterindeki eski askeri teçhizatlarını Ukrayna'ya göndererek karşılığında envanterine yeni askeri teçhizatlar kazandırmayı istemesine ilişkin dünya kamuoyunda başlayan tartışmalar, Cumhurbaşkanı A. Duda'nın verdiği bir demeçte somutluk kazanmıştır. Cumhurbaşkanı Duda, ülkesinin envanterinde bulunan eski askeri teçhizatını, NATO'nun yeni askeri teçhizatlarıyla idame edilmesi halinde Ukrayna'ya gönderebileceğini, ülkesinin kendi parasıyla satın aldığı askeri teçhizatlarının bu yardıma dahil edilmediğini, satın alınan yeni silahların sadece kendi ülkesinin askeri savunma kapasitesini artırmak doğrultusunda kullanılacağını belirtmiştir.⁷⁶ Nitekim son günlerde Polonya'nın Ukrayna'dan ithal edilen tahıla yönelik kısıtlama getirmesi, iki ülke arasındaki ilişkileri gerginleştirmiştir. Ukrayna'nın bu tahıl kısıtlamasını eleştirmesine, Cumhurbaşkanı Duda bir demeçte: *“Polonya'nın güvenliğini artırmak için milyarlarca dolara satın aldığımız yeni silahlarımızı bir başkasına devredemeyiz. Şu anda Güney Kore ya da ABD'den aldığımız Abrams, Patriot sistemleri ya da HIMARS gibi yeni silahların transferine ilk karşı çıkan ben olacağım”* gibi bir açıklamayla karşılık vermiştir.⁷⁷

<https://www.gov.uk/government/news/record-19-billion-uk-poland-missile-export-deal-set-to-bolster-european-security>.

⁷³ TRT Haber (2022), “Polonya, Ukrayna'ya savaş uçağı göndermeyecek”, 07.03.2022, Erişim Tarihi: 17.02.2024, Erişim Adresi: <https://www.trthaber.com/haber/dunya/polonya-ukraynaya-savas-ucagi-gondermeyecek-661529.html>.

⁷⁴ Reuters (2023), “Germany allows Poland to export old fighter jets to Ukraine”, 13.04.2023, Erişim Tarihi: 17.02.2024, Erişim Adresi: <https://www.reuters.com/business/aerospace-defense/poland-asks-germany-approve-export-old-fighter-jets-ukraine-berlin-2023-04-13>.

⁷⁵ Le Monde (2023), “Poland delivers first Leopard 2 tanks to Ukraine”, 24.02.2023, Erişim Tarihi: 17.02.2024, Erişim Adresi: https://www.lemonde.fr/en/international/article/2023/02/24/poland-delivers-first-leopard-2-tanks-to-ukraine_6017131_4.html.

⁷⁶ Martin Fornusek (2023), “Duda: Poland could send Ukraine older weapons after replacing them with modern arms”, *The Kyiv Independent*, 25.09.2023, Erişim Tarihi: 17.02.2024, Erişim Adresi: <https://kyivindependent.com/duda-poland-to-send-ukraine-older-weapons-after-it-replaces-them-with-modern-arms>.

⁷⁷ TRT Haber (2023), “Polonya'dan Ukrayna'ya veto: Milyarlarca dolara satın aldığımız silahlarımızı devredemeyiz”, 22.09.2023, Erişim Tarihi: 17.02.2024, Erişim Adresi: <https://www.trthaber.com/haber/dunya/polonyadan-ukraynaya-veto-milyarlarca-dolara-satin-aldigimiz-silahlarimizi-devredemeyiz-797481.html>.

Sonuç olarak, Polonya, Ukrayna'yı askerî açıdan desteklemek yerine, artık kendi askeri savunma kapasitesini artırmak yolunu tercih etmektedir. Bu bağlamda, 9 Şubat 2022'de kendi askeri siber güvenlik kurumunu tesis eden Polonya, ülkenin askeri personel sayısını 189.000'den 300.000'e çıkarmıştır.⁷⁸ Polonya'nın savunma harcamalarını ve askeri personel sayısını artırması, 15 Kasım 2022'de Polonya topraklarına 2 tane Ukrayna savunma füzesinin isabet etmesi durumu söz konusu olduğunda rasyonel bir karar olarak kabul edilmelidir.⁷⁹

2.3. Rusya-Ukrayna Savaşı ve Polonya'nın Siyasi Kazanım Çabaları

Polonya, 1 Mayıs 2004'den itibaren AB⁸⁰, 12 Mart 1999'dan itibaren ise NATO'nun üyesidir.⁸¹ Bu üyelikler, Polonya'nın dış politikasının temelini oluşturmaktadır. Polonya, AB ve NATO'nun bir parçası olarak, Avrupa'da barış ve istikrarın korunmasına katkıda bulunmayı ve kendi güvenliğini sağlamayı amaçlamaktadır. Polonya'nın dış politikası, tarihi deneyimlerinden de büyük ölçüde etkilenmektedir. İkinci Dünya Savaşı sırasında Nazi Almanyası ve SSCB tarafından işgal edilen Polonya, Soğuk Savaş döneminde de Varşova Paktı'nın bir üyesi olmak zorunda kalmıştır. Bu tarihi travmalar, Polonya'nın Rusya'ya karşı güvensizliğinin ve AB ve NATO ile yakın ilişkiler kurma arzusunun temelini oluşturmuştur.⁸² Rusya-Ukrayna Savaşı, Polonya'nın dış politikasını önemli ölçüde etkilemiştir. Polonya, savaşın başlangıcından itibaren, belirli hedefleri doğrultusunda, Ukrayna'ya siyasi ve askeri destek vermiştir. Polonya, bir taraftan NATO'yu, diğer taraftan da Doğu Avrupa ülkelerini, Rusya karşıtı bir koalisyonda yer almaya teşvik etmiştir.⁸³ Polonya, ayrıca, Almanya'dan İkinci

⁷⁸ *Polskie Radio* (2023), "Poland builds a 300,000-strong army: defence minister", 10.01.2023, Erişim Tarihi: 17.02.2024, Erişim Adresi: <https://www.polskieradio.pl/395/7784/Artykul/3100507.poland-builds-a-300000strong-army-defence-minister#:~:text=Poland's%20defence%20minister%20has%20said,guard%20against%20Russia's%20imperial%20ambitions.&text=Mariusz%20Błaszcak%20made%20the%20declaration,state%20news%20agency%20PAP%20reported%20Erişim%20Tarihi%2028/04/2023,on,state%20news%20agency%20PAP%20reported>.

⁷⁹ Reemul Balla (2023), "Missile that struck Poland grain silo and killed two people in 2022 was fired by Ukraine", *Sky News*, 28.09.2023, Erişim Tarihi: 17.02.2024, Erişim Adresi: <https://news.sky.com/story/missile-that-struck-poland-grain-silo-and-killed-two-people-in-2022-was-fired-by-ukraine-12972030>.

⁸⁰ Poland Government, "Poland in the EU", Erişim Tarihi: 17.02.2024, Erişim Adresi: <https://www.gov.pl/web/eu/poland-in-the-eu#:~:text=Poland%20has%20been%20a%20member.power%20to%20influence%20EU%20decisions.&text=T he%20European%20Union%20is%20an.cover%20much%20of%20the%20continent>.

⁸¹ NATO (2023), "Member countries", Erişim Tarihi: 17.02.2024, Erişim Adresi: https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_52044.htm.

⁸² Seyfettin M. Erol & Doğan Başaran (2022), "Rusya-Ukrayna Savaşı Bağlamında Polonya'nın Artan Jeopolitik Önemi", *Uluslararası Kriz ve Siyaset Araştırmaları Dergisi*, Cilt 6 Sayı: 1, s. 26

⁸³ Bahtiyar Abdülkerimov (2022), "Ukrainian president meets counterparts from Poland, Lithuania, Latvia, Estonia", *Anadolu Ajansı*, 14.04.2022, Erişim Tarihi: 17.02.2024, Erişim Adresi: <https://www.aa.com.tr/en/russia-ukraine-war/ukrainian-president-meets-counterparts-from-poland-lithuania-latvia-estonia/2563083>.

Dünya Savaşı tazminatı olarak alamadığı 1,3 trilyon euroyu da temin etmeyi ve ordusunu yeni silahlarla güçlendirmeyi istemektedir.

Polonya Cumhurbaşkanı Andrzej Duda'nın “*Demir Perde'nin yeniden inşasına hazırım*” sözleri, Polonya'nın Doğu Avrupa'daki etki alanı ve bölgesel politikalarına dair önemli bir ipucu vermektedir.⁸⁴ Cumhurbaşkanı Duda'nın sözleri ve Polonya'nın Doğu Avrupa ülkeleri ile Ukrayna üzerindeki etkisi, Polonya'nın bölgesel bir lider olma arzusunu göstermektedir. Polonya, bu ülkeleri Rusya'ya karşı korumak ve Avrupa entegrasyonuna yardımcı olmak için “*Büyük Ağabey*” rolü üstlenmeye çalıştığı izlenimi vermektedir. Keza Polonya Dışişleri Bakanı Zbigniew Rau'nun “*Görüş ayrılıkları var ama ben iyimserim. Polonya ve Baltık devletleri, NATO ittifakı içinde 'büyüyen bir etki' haline geliyor.*” sözleri, Polonya'nın NATO'da daha fazla söz sahibi olmak istediğini göstermektedir.⁸⁵

Polonya ilgili hedefleri doğrultusunda çeşitli araçlara başvurmuştur. Bunlardan ilki, Polonya ile Doğu Avrupa ülkeleri arasındaki ilişkilerin geliştirilerek Rusya karşıtı koalisyonun oluşturulmasıdır. Bu doğrultuda, Cumhurbaşkanı Duda'nın Ukrayna'ya ve Rus karşıtı olan ülkelere çeşitli ziyaretleri, Polonya, İngiltere ve Ukrayna arasındaki Üçlü İttifak⁸⁶ ve Polonya, Litvanya ve Ukrayna'dan oluşan “*Lublin Üçgeni*” buna önemli örneklerdir.⁸⁷ Polonya, Doğu Avrupa ülkelerini Rusya karşıtı bir koalisyon içerisinde örgütlerken, üstlenmeye çalıştığı “*Büyük Ağabey*” rolü ile onlara ilişkin konularda temel konuşmacı olmaya da çalışmaktadır. Örneğin, Rusya-Ukrayna arasında barış antlaşmasının imzalanması konusunda demeç veren Cumhurbaşkanı Duda, herhangi bir antlaşmanın Ukrayna lehine olması gerektiğini vurgulamıştır.⁸⁸ Bu bağlamda, Polonya Başbakanı Mateusz Morawiecki de, 20 Şubat 2023'de İtalya Başbakanı Giorgia Meloni ile Varşova'da düzenledikleri basın açıklamasında,

⁸⁴ Polish Press Agency (2022), “Polish president says he is ready to build iron curtain, if need be”, 03.02.2023, Erişim Tarihi: 17.02.2024, Erişim Adresi: <https://www.pap.pl/en/news/news%2C1529985%2Cpolish-president-says-he-ready-build-iron-curtain-if-need-be.html>.

⁸⁵ Polskie Radio (2022), “FM hails ‘growing influence’ of Poland, Baltics in NATO”, 20.01.2023, Erişim Tarihi: 17.02.2024, Erişim Adresi: <https://www.polskieradio.pl/395/9766/artykul/3106320.fm-hails-‘growing-influence’-of-poland-baltics-in-nato>.

⁸⁶ TRT Haber (2022), “Ukrayna, İngiltere ve Polonya'dan üçlü ittifak”, 18.02.2022, Erişim Tarihi: 17.02.2024, Erişim Adresi: <https://www.trthaber.com/haber/dunya/ukrayna-ingiltere-ve-polonyadan-uclu-ittifak-655964.html>.

⁸⁷ President.pl (2023), “Joint declaration by Presidents of Ukraine, Poland and Lithuania”, 11.01.2023, Erişim Tarihi: 17.02.2024, Erişim Adresi: <https://www.president.pl/news/joint-declaration-by-presidents-of-ukraine-poland-and-lithuania.63122>.

⁸⁸ Karen Gilchrist & Sam Meredith (2024), “‘Perfectly understandable’: Russia’s neighbors back Ukraine’s refusal to negotiate on peace talks”, CNBC, 16.01.2024, Erişim Tarihi: 17.02.2024, Erişim Adresi: <https://www.cnn.com/2024/01/16/russias-neighbors-back-ukraines-refusal-to-negotiate-on-peace-talks.html>.

Meloni'nin iyimser ve barış söylemlerine karşın, normale dönüş için öncelikle Ukrayna'nın Rusya'yı yenmesi gerektiğini vurgulamıştır.⁸⁹

Polonya, belirtilen siyasi girişimlerinden başka, Rusya karşıtı bazı aktif politikalara da başvurmaktadır. Örneğin, Rus oligarkların 33 milyon 700 bin euroluk mal varlıklarını dondurarak⁹⁰, 50 Rus şirketi ve iş adamlarına yaptırım uygulamaktadır.⁹¹ Polonya, dondurulan varlıkların Ukrayna'nın yeniden inşasında kullanmasını savunurken, Rusya'dan petrol, doğalgaz ve kömür ithalatına kısıtlama getirmiştir. Bu ekonomik yaptırımlarının yanı sıra, Polonya, Almanya, Macaristan ve Fransa gibi ülkeleri de Rusya karşıtı yaptırımlara gerektiği gibi uymamaları konusunda eleştirmiştir. Ancak Polonya'nın ilk başlardaki Ukrayna konusundaki hassaslığı, Zelenski'in sert ve talepkâr tutumu yüzünden zayıflamış görünmektedir. Keza Polonya, savaşın sürdüğü bir dönemde kendi çiftçilerinin refahını korumak adına, Macaristan ile birlikte, Ukrayna'dan ithal edilen tahıla kısıtlama uygulamaktadır.⁹² Ayrıca Polonya Dışişleri Bakanlığı Sözcüsü Lukasz Jasina'nın, İkinci Dünya Savaşı döneminde 60 bin Polonyalının katledildiği Volhinya Katliamı'nın baş zanlıları olan Ukraynalı çeteler için Zelenski'nin özür dilemesi gerektiğini bildirmesi, Polonya-Ukrayna tarafları arasındaki soğukluğu gözler önüne sermektedir. Her ne kadar Lukasz Jasina'nın görevine son verilmiş⁹³ olsa da, bu durum, Polonya'nın Ukrayna üzerinde tarihi vakaları bir araç olarak kullanabileceği olarak yorumlanabilir.

Doğu Avrupa ülkeleri üzerinde “*Büyük Ağabey*” rolünü üstlenmeye çalışan Polonya, stratejik konumunu kullanarak, Almanya'dan temin edemediği İkinci Dünya Savaşı tazminatı kapsamında da yeni söylemler üretmeye başlamıştır. Bu süreç, Polonya Dışişleri Bakan Yardımcısı Arkadiusz Mularczyk'in, Almanya Başbakanı Olaf Scholz'u İkinci Dünya Savaşı sırasında verilen zararın tazmini konusunda diyaloga çağırmasıyla başlamıştır. Bunun üzerine,

⁸⁹ Gov.pl (2023), “Prime Minister Mateusz Morawiecki: in very many important matters I know that Poland can count on Italy, and Italy can also count on Poland”, 20.02.2023, Erişim Tarihi: 17.02.2024, Erişim Adresi: <https://www.gov.pl/web/primeminister/prime-minister-mateusz-morawiecki-in-very-many-important-matters-i-know-that-poland-can-count-on-italy-and-italy-can-also-count-on-poland>.

⁹⁰ TRT Haber (2022), “Polonya Rus oligarkların 33 milyon 700 bin euroluk mal varlıklarını dondurdu”, 24.03.2023, Erişim Tarihi: 17.02.2024, Erişim Adresi: <https://www.trthaber.com/haber/dunya/polonya-rus-oligarklarin-33-milyon-700-bin-euroluk-mal-varliklarini-dondurdu-666691.html>.

⁹¹ TRT Haber (2022), “Polonya'dan Rus şirketlerine ve iş adamlarına yaptırım kararı”, 26.04.2022, Erişim Tarihi: 17.02.2024, Erişim Adresi: <https://www.trthaber.com/haber/dunya/polonyadan-rus-sirketlerine-ve-is-adamlarina-yaptirim-karari-675967.html>.

⁹² Bartosz Brzeziński (2023), “Poland's next government to keep ban on Ukrainian grain imports”, *Politico*, 11.12.2023, Erişim Tarihi: 17.02.2024, Erişim Adresi: <https://www.politico.eu/article/poland-government-ban-ukrainian-grain-imports-war>.

⁹³ Kateryna Serohina (2023), “Poland dismisses controversial Foreign Ministry spokesperson who previously criticized Zelensky”, *News Ukraine*, 14.10.2023, Erişim Tarihi: 17.02.2024, Erişim Adresi: <https://newsukraine.rbc.ua/news/poland-dismisses-controversial-foreign-ministry-1697304907.html>.

Polonya resmi makamları, Almanya'ya 1,3 trilyon euroluk tazminatın temin edilmesi konusunda talepte bulunmuş, ancak Almanya tarafı bu talebi reddetmiştir.⁹⁴ Bu karar sonucunda, Polonya kamuoyunda, Almanya'nın Ukrayna'ya yeterli destek vermediği ve Rusya ile ilişkilerini sürdürdüğü konusundaki itibarsızlaştırma çabası artmıştır. Nitekim bu baskılara dayanamayan Almanya Cumhurbaşkanı Frank-Walter Steinmeier'in, 2023 yılı içerisinde katıldığı Varşova Gettosu Ayaklanması'nın 80. yılı kapsamında düzenlenen anma töreninde, “Bugün karşınızdayım ve burada Almanlar tarafından işlenen suçlar için affınıza sığınıyorum.” açıklamasında bulunduğu söylenebilir.⁹⁵ Bu açıklamaya karşın, Almanya, Polonya'nın istediği tazminatı ödemeyi halen reddetmektedir.

Polonya'nın çözüme kavuşturmak istediği bir diğer sorun ise, AB ile yargı ve insan hakları konularında yaşadığı fikir ayrılıklarıdır. AB, Polonya'yı, yargıçların özgürlüğü, LGTB karşıtlığı ve insan hakları meselesinde eleştirilmektedir ve bu ülkeyi 70 milyon euro cezaya mahkûm etmiştir (bu ceza her gün 1 milyon euro yükselmektedir).⁹⁶ Ayrıca, AB, Polonya'nın cezalarını ödemediği ve ilgili yasayı onaylamadığı taktirde AB fonlarından yararlanamayacağını belirtmiştir. Bunun üzerine ise, Polonya resimleri, her ne kadar AB'yi Ukrayna ve diğer konularda hedef alsalar da, koalisyon hükümeti içerisinde yaşanan fikir ayrılıkları yüzünden AB'nin tavsiye ettiği yasal reformu kabul etmek zorunda kalmıştır.⁹⁷ Bunun üzerine de, AB, Polonya'ya enerji bağımsızlığını geliştirmek için kurtarma fonu kapsamında 5 milyar euro avans sağlamıştır.⁹⁸ Sonuç olarak, Polonya'nın AB'ye karşı bu siyasi kazanımı da koalisyon ortakları arasında yaşanan fikir ayrılığı yüzünden başarısızlıkla sonuçlanmıştır.

⁹⁴ AP (2023), “Germany refuses WWII reparations talks, Poland turns to UN”, 03.01.2023, Erişim Tarihi: 17.02.2024, Erişim Adresi: <https://apnews.com/article/politics-poland-warsaw-government-berlin-5aab10aa2e69bee76762bf76a1573b94>.

⁹⁵ The Guardian (2023), “German president asks Poland for forgiveness at WW2 ceremony”, 19.04.2023, Erişim Tarihi: 17.02.2024, Erişim Adresi: <https://www.theguardian.com/world/2023/apr/19/german-president-asks-for-forgiveness-on-warsaw-ghetto-uprising-anniversary>.

⁹⁶ France 24 (2021), “EU court fines Poland \$1.2 million per day as rule-of-law row escalates”, 27.10.2021, Erişim Tarihi: 17.02.2024, Erişim Adresi: <https://www.france24.com/en/europe/20211027-eu-court-fines-poland-1-2-million-per-day-as-rule-of-law-row-escalates>.

⁹⁷ TRT Haber (2023), “Polonya Parlamentosunun alt kanadı, AB'nin şart koştuğu yasal reformu onayladı”, 13.01.2023, Erişim Tarihi: 17.02.2024, Erişim Adresi: <https://www.trthaber.com/haber/dunya/polonya-parlamentosunun-alt-kanadi-abnin-sart-kostugu-yasal-reformu-onayladi-738001.html>.

⁹⁸ AP (2023), “EU releasing 5 billion euros to Poland by year's end as new government works to restore rule of law”, 15.12.2023, Erişim Tarihi: 17.02.2024, Erişim Adresi: <https://apnews.com/article/poland-european-union-money-released-d3e77b72d35638b04e547b5abc66e9dd>.

Sonuç

Bu çalışmada, 24 Şubat 2022 tarihinde başlayan Rusya-Ukrayna Savaşı'nın Polonya'nın dış politikasının meşrulaştırılmasında nasıl bir rol oynadığı incelenmiştir. Bu doğrultuda, çalışmanın birinci bölümünde Rusya ve Ukrayna devletleri arasındaki tarihsel ilişkilerde savaşı doğuran nedenler şöyle tespit edilmiştir:

- Ukraynalıların, Slav birliği yerine kendi bağımsız devletlerini kurmak istemeleri,
- Holodomor felaketi,
- Ukraynalı milliyetçi Stephan Bandera'nın Nazi Almanyası ile Sovyet yönetimine karşı mücadelesi,
- Kırım'ın Ukrayna'ya verilmesi.

SSCB'nin dağılmasının ardından bağımsızlık kazanan Ukrayna üzerinde hem Rusya, hem de Batılı devletlerin hâkimiyet kurmak istemeleri ve Ukrayna Devlet Başkanı Volodimir Zelenski'nin Batıcılığı benimseyerek Kırım'ı özgürleştirmek istemesi gibi sebepler Rusya-Ukrayna Savaşı'nı doğurmuştur.

Çalışmanın ikinci bölümünde, Polonya'nın Doğu Avrupa ülkeleri açısından hem ekonomik, hem de göç açısından avantajları gösterilmiştir. Bu bağlamda, hükümet dengeli bir göçe sıcak bakarken, Katolik Kilisesi'nin belirli söylemler doğrultusunda genelde göçe itinalı yaklaştığı, ancak Ukraynalı sığınmacılar konusunda bir sürelik ayrıcalık sergilediği gözlemlenmiştir. Bunun ardından, Polonya'nın bu ve bunun gibi yardımlarını ve Doğu Avrupa ülkelerinin güvenlik endişelerini, AB, Almanya ve NATO üstünde baskı oluşturmak için kullandığı tespit edilmiştir. Polonya, mevcut coğrafi konumundan ve Ukrayna'ya sağladığı askeri yardımlardan dolayı NATO'da önemli bir bölgesel aktöre dönüşmüştür. Diğer taraftan, Polonya, eski askeri teçhizatlarını Ukrayna'ya göndererek, onları yeni askeri teçhizatlarla idame etme fırsatı kazanmıştır. Polonya, askeri kazanımlarına karşın, siyasi kazanımlarda pek başarılı olamamıştır. İlk olarak, Polonya, Doğu Avrupa ülkeleri üzerinde istediği ölçüde bir etki kuramamıştır. İkinci olarak, Polonya, kendi üzerindeki AB baskısını azaltamamıştır. Üçüncü olarak ise, Polonya, Almanya'dan talep ettiği tazminatı, çeşitli manipülasyonlarına karşın, elde edememiştir.

KAYNAKÇA

- Abdülkerimov, Bahtiyar (2022), “Ukrainian president meets counterparts from Poland, Lithuania, Latvia, Estonia”, *Anadolu Ajansı*, 14.04.2022, Erişim Tarihi: 17.02.2024, Erişim Adresi: <https://www.aa.com.tr/en/russia-ukraine-war/ukrainian-president-meets-counterparts-from-poland-lithuania-latvia-estonia/2563083>.
- Al, Arzu & Özdil, Burcu (2017), “Karadeniz’in uluslararası politik ekonomisi: Rusya ve Ukrayna ilişkilerinin yeniden analizi”, *Marmara Üniversitesi Siyasal Bilimler Dergisi*, Cilt 5, Sayı: 2, ss. 151-167.
- Alizade, Ferit (2020), “Polonya Siyasetinde Avrupacılık ve Ukrayna Politikaları”, *Diplomasi ve Strateji Dergisi*, Cilt 1, Sayı: 2, ss. 121-140.
- Andrianik, R. Paweł (2023), “Church in Poland’s efforts to help over two million Ukrainians”, *Vatican News*, 24.02.2023, Erişim Tarihi: 17.02.2024, Erişim Adresi: <https://www.vaticannews.va/en/pope/news/2023-02/ukraine-war-anniversary-church-poland-aid-refugees.html>.
- AP (2023), “EU releasing 5 billion euros to Poland by year’s end as new government works to restore rule of law”, 15.12.2023, Erişim Tarihi: 17.02.2024, Erişim Adresi: <https://apnews.com/article/poland-european-union-money-released-d3e77b72d35638b04e547b5abc66e9dd>.
- AP (2023), “Germany refuses WWII reparations talks, Poland turns to UN”, 03.01.2023, Erişim Tarihi: 17.02.2024, Erişim Adresi: <https://apnews.com/article/politics-poland-warsaw-government-berlin-5aab10aa2e69bee76762bf76a1573b94>.
- Applebaum, Anne (2024), “Holodomor”, *Britannica*, 02.01.2024, Erişim Tarihi: 17.02.2024, Erişim Adresi: <https://www.britannica.com/event/Holodomor>.
- Balla, Reemul (2023), “Missile that struck Poland grain silo and killed two people in 2022 was fired by Ukraine”, *Sky News*, 28.09.2023, Erişim Tarihi: 17.02.2024, Erişim Adresi: <https://news.sky.com/story/missile-that-struck-poland-grain-silo-and-killed-two-people-in-2022-was-fired-by-ukraine-12972030>.
- Bradford Jacobs (2021), “The Fastest Growing Industries in Poland”, Erişim Tarihi: 17.02.2024, Erişim Adresi: <https://bradfordjacobs.com/blog/the-fastest-growing-industries-in-poland>.

- *Britannica*, “Independent Ukraine”, Erişim Tarihi: 17.02.2024, Erişim Adresi: <https://www.britannica.com/place/Ukraine/Independent-Ukraine>,
- *Britannica*, “Ukraine in the interwar period”, Erişim Tarihi: 17.02.2024, Erişim Adresi: <https://www.britannica.com/place/Ukraine/Ukraine-in-the-interwar-period>.
- Brzeziński Bartosz (2023), “Poland’s next government to keep ban on Ukrainian grain imports”, *Politico*, 11.12.2023, Erişim Tarihi: 17.02.2024, Erişim Adresi: <https://www.politico.eu/article/poland-government-ban-ukrainian-grain-imports-war>.
- Burgen, Isabel, Van (2022), “Putin's Mobilization Backfires as 370,000 Flee Russia in Two Weeks”, *Newsweek*, 04.10.2022, Erişim Tarihi: 17.02.2024, Erişim Adresi: <https://web.archive.org/web/20221004142339/https://www.newsweek.com/putin-mobilization-backfires-russians-flee-kazakhstan-georgia-eu-1748771>.
- Buyar, Cengiz, & Ubeydullah, Şener (2022), “Tarihi Perspektiften, Sosyo-Ekonomik Değerler Açısından Rusya-Ukrayna Savaşı ve Orta Asya Ülkelerine Etkileri.” *Uluslararası Medeniyet Çalışmaları Dergisi*, Cilt 7, Sayı: 2, ss. 136-149.
- Calamur, Krishnadev (2014), “Crimea: A Gift To Ukraine Becomes A Political Flash Point”, *NPR*, 27.02.2014, Erişim Tarihi: 17.02.2024, Erişim Adresi: <https://www.npr.org/sections/parallels/2014/02/27/283481587/crimea-a-gift-to-ukraine-becomes-a-political-flash-point>.
- Ciobanu, Claudia & Wielinski, T, Bartosz (2023), “Poland Becomes Destination Country For Migration”, *Reporting Democracy*, 22.03.2023, Erişim Tarihi: 17.02.2024, Erişim Adresi: <https://balkaninsight.com/2023/03/22/poland-becomes-destination-country-for-migration>.
- *CNA* (2022), “How Poland’s Catholics are helping refugees fleeing Ukraine”, 25.02.2022, Erişim Tarihi: 17.02.2024, Erişim Adresi: <https://www.catholicnewsagency.com/news/250482/how-poland-s-catholics-are-helping-ukrainian-refugees>.
- *Columbia Social Work Review* (2021), “Religion, Politics, and Oppression in Poland: A Call to Action”, Erişim Tarihi: 17.02.2024, Erişim Adresi: <https://journals.library.columbia.edu/index.php/cswr/announcement/view/409>.

- Cooban, Anna (2022), “Russia is ‘hemorrhaging’ millionaires”, *CNN*, 14.06.2022, Erişim Tarihi: 17.02.2024, Erişim Adresi: <https://edition.cnn.com/2022/06/14/business/russia-millionaire-exodus/index.html>.
- Çalışkan, Feramuz (2022), “Adım Adım Rusya Ukrayna Savaşı ve Üçüncü Tarafların Sürece Etkisi”, *EURO Politika*, Cilt 14, ss. 35-47.
- Dönmez, Hatice (2023), “Rusya-Ukrayna Savaşına Giden Süreç: ‘Avrasyacılık’ Anlayışı Çerçevesinden Bir İnceleme”, *International Journal of Politics and Security*, Cilt 5, Sayı: 1, ss. 114-144.
- Ebel, Francesca & Ilyushina, Mary (2023), “Russians abandon wartime Russia in historic exodus”, *The Washington Post*, 13.02.2023, Erişim Tarihi: 17.02.2024, Erişim Adresi: <https://www.washingtonpost.com/world/2023/02/13/russia-diaspora-war-ukraine>.
- Election Guide (2000), “Russian Federation Election for Russian Presidency”, Erişim Tarihi: 17.02.2024, Erişim Adresi: <https://www.electionguide.org/elections/id/1815/>.
- Election Guide (2004), “Ukraine Election for Ukrainian Presidency”, Erişim Tarihi: 17.02.2024, Erişim Adresi: https://www.electionguide.org/elections/id/1957/?%27report_type=custom.
- Election Guide (2010), “Ukraine Election for Ukrainian Presidency”, Erişim Tarihi: 17.02.2024, Erişim Adresi: https://www.electionguide.org/elections/id/2143/?%27report_type=custom.
- Erdem, Tolga (2022), “Ukrayna-Rusya Savaşının Avrupa Birliği’nin Enerji Politikalarına Yansımaları ve Etkileri”, *ASEAD 10. Uluslararası Sosyal Bilimler Sempozyumu*, ss. 398-416.
- Erol, M. Seyfettin & Başaran Doğacan (2022), “Rusya-Ukrayna Savaşı Bağlamında Polonya’nın Artan Jeopolitik Önemi”, *Uluslararası Kriz ve Siyaset Araştırmaları Dergisi*, Cilt 6, Sayı: 1, ss. 13-39.
- *Euronews* (2018), “Polonya’da milliyetçi Katoliklik”, 09.02.2018, Erişim Tarihi: 17.02.2024, Erişim Adresi: <https://tr.euronews.com/2018/02/09/polonya-da-milliyetci-katoliklik>.

- *Euronews* (2022), “Poland formally demands €1.3 trillion from Germany in WWII reparations”, 13.10.2022, Erişim Tarihi: 17.02.2024, Erişim Adresi: <https://www.euronews.com/2022/10/03/poland-formally-demands-13-trillion-from-germany-in-wwii-reparations#:~:text=Poland%20has%20announced%20that%20it,€1.3%20trillion%20in%20damages.>
- *Euronews* (2022), “Vladimir Putin recognises Ukrainian separatist regions, in escalation of tensions”, 21.02.2022, Erişim Tarihi: 17.02.2024, Erişim Adresi: <https://www.euronews.com/2022/02/21/putin-dangles-donbas-recognition-as-tensions-in-eastern-ukraine-continue-to-rise.>
- European Commission (2010), “Polish immigration policy – opportunities and challenges for the labour market”, Erişim Tarihi: 17.02.2024, Erişim Adresi: https://migrant-integration.ec.europa.eu/library-document/polish-immigration-policy-opportunities-and-challenges-labour-market_en.
- European Union External Action (2021), “Seven years since Russia’s illegal annexation of Crimea”, Erişim Tarihi: 17.02.2024, Erişim Adresi: https://www.eeas.europa.eu/eeas/seven-years-russia’s-illegal-annexation-crimea_en.
- Eversden, Andrew (2022), “Biden admin clears potential \$6 billion Abrams tank sale for Poland amid Ukraine situation”, *Breaking Defense*, 18.02.2022, Erişim Tarihi: 17.02.2024, Erişim Adresi: <https://breakingdefense.com/2022/02/biden-admin-clears-6-billion-abrams-tank-sale-for-poland-amid-ukraine-situation.>
- Find Easy (2023), “Poland Population 2023”, Erişim Tarihi: 17.02.2024, Erişim Adresi: <https://www.findeasy.in/population-of-poland.>
- Fornusek, Martin (2023), “Duda: Poland could send Ukraine older weapons after replacing them with modern arms”, *The Kyiv Independent*, 25.09.2023, Erişim Tarihi: 17.02.2024, Erişim Adresi: <https://kyivindependent.com/duda-poland-to-send-ukraine-older-weapons-after-it-replaces-them-with-modern-arms.>
- *France 24* (2021), “EU court fines Poland \$1.2 million per day as rule-of-law row escalates”, 27.10.2021, Erişim Tarihi: 17.02.2024, Erişim Adresi: <https://www.france24.com/en/europe/20211027-eu-court-fines-poland-1-2-million-per-day-as-rule-of-law-row-escalates.>

- Garamone, Jim (2022), “U.S. to Deploy 3,000 Troops to Romania, Poland, Germany”, *Mirror*, 02.02.2022, Erişim Tarihi: 17.02.2024, Erişim Adresi: <https://www.defense.gov/News/News-Stories/Article/Article/2920844/us-to-deploy-3000-troops-to-romania-poland-germany/#:~:text=The%20United%20States%20will%20move,today%20during%20a%20news%20conference.>
- Gilchrist, Karen & Meredith, Sam (2024), “‘Perfectly understandable’: Russia’s neighbors back Ukraine’s refusal to negotiate on peace talks”, *CNBC*, 16.01.2024, Erişim Tarihi: 17.02.2024, Erişim Adresi: <https://www.cnbc.com/2024/01/16/russias-neighbors-back-ukraines-refusal-to-negotiate-on-peace-talks.html>.
- Goda, Norman J.W. (2010), “Who Was Stepan Bandera?”, *History News Network*, Erişim Tarihi: 17.02.2024, Erişim Adresi: <https://historynewsnetwork.org/article/122778>.
- Gov.pl (2023), “Prime Minister Mateusz Morawiecki: in very many important matters I know that Poland can count on Italy, and Italy can also count on Poland”, 20.02.2023, Erişim Tarihi: 17.02.2024, Erişim Adresi: <https://www.gov.pl/web/primeminister/prime-minister-mateusz-morawiecki-in-very-many-important-matters-i-know-that-poland-can-count-on-italy-and-italy-can-also-count-on-poland>.
- Halhallı, Ozan Emin (2022), “Rusya Federasyonu ve Ukrayna Çatışmasının Uluslararası Hukuk Açısından Kısa Bir Analizi”, *Necmettin Erbakan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt 5, Sayı: 2, ss. 442-464.
- Holodomor Museum, “Worldwide Recognition of the Holodomor as Genocide”, Erişim Tarihi: 17.02.2024, Erişim Adresi: <https://holodomormuseum.org.ua/en/recognition-of-holodomor-as-genocide-in-the-world/#:~:text=To%20express%20solidarity%20with%20the%20Law%20of%20Ukraine%20“On%20the,genocide%20against%20the%20Ukrainian%20people.>
- *Index Mundi* (2021), “Poland Demographics Profile”, Erişim Tarihi: 17.02.2024, Erişim Adresi: https://www.indexmundi.com/poland/demographics_profile.html.

- *Interfax Ukraine* (2024), “Japan to pledge over \$100 mln to Ukraine for reconstruction”, 12.02.2024, Erişim Tarihi: 17.02.2024, Erişim Adresi: <https://en.interfax.com.ua/news/general/966555.html>.
- Kirby, Paul (2022), “Russia to formally annex four more areas of Ukraine”, *BBC*, 29.09.2022, Erişim Tarihi: 17.02.2024, Erişim Adresi: <https://www.bbc.com/news/world-europe-63072113>.
- Krebs, Katarina & Gigova, Radina & McCarthy, Simone & Haq, Sana, Noor (2022), “Protests, drafting mistakes and an exodus: Putin’s mobilization off to chaotic start”, *CNN*, 25.09.2022, Erişim Tarihi: 17.02.2024, Erişim Adresi: <https://edition.cnn.com/2022/09/25/europe/russian-mobilization-putin-exodus-chaos-new-laws-intl-hnk/index.html>.
- *Kyiv Post* (2023), “Poland Boosts Defense Spending in Wake of Ukraine War”, 30.01.2023, Erişim Tarihi: 17.02.2024, Erişim Adresi: <https://www.kyivpost.com/post/11650>.
- *Le Monde* (2023), “Poland delivers first Leopard 2 tanks to Ukraine”, 24.02.2023, Erişim Tarihi: 17.02.2024, Erişim Adresi: https://www.lemonde.fr/en/international/article/2023/02/24/poland-delivers-first-leopard-2-tanks-to-ukraine_6017131_4.html.
- Maynes, Charles (2022), “Putin is mobilizing hundreds of thousands of Russian reservists to fight in Ukraine”, *NPR*, 21.09.2022, Erişim Tarihi: 17.02.2024, Erişim Adresi: <https://www.npr.org/2022/09/21/1124215514/putin-announces-a-partial-military-mobilization-for-russian-citizens>.
- NATO (2023), “Member countries”, Erişim Tarihi: 17.02.2024, Erişim Adresi: https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_52044.htm
- *NTV Haber* (2022), “BM'den Polonya'ya 'çifte standart' eleştirisi”, 29.07.2022, Erişim Tarihi: 17.02.2024, Erişim Adresi: <https://www.ntv.com.tr/dunya/bmden-polonyaya-cifte-standart-elestirisi,Y3riqLyifEiZTH9IIXbVgA>.
- *Outlook India* (2022), “Poland Gets Loan From European Human Rights Group To Help Ukraine Refugees”, 24.06.2022, Erişim Tarihi: 17.02.2024, Erişim Adresi: <https://www.outlookindia.com/international/poland-gets-loan-from-european-human-rights-group-to-help-ukraine-refugees-news-204425>.

- *PBS* (2022), “98,000 Russians fled to Kazakhstan amid Putin’s mobilization announcement”, 27.09.2022, Erişim Tarihi: 17.02.2024, Erişim Adresi: <https://www.pbs.org/newshour/world/98000-russians-fled-to-kazakhstan-amid-putins-mobilization-announcement>.
- Poland Government, “Poland in the EU”, Erişim Tarihi: 17.02.2024, Erişim Adresi: <https://www.gov.pl/web/eu/poland-in-the-eu#:~:text=Poland%20has%20been%20a%20member,power%20to%20influence%20EU%20decisions.&text=The%20European%20Union%20is%20an,cover%20much%20of%20the%20continent>.
- *Polish Press Agency* (2022), “Polish president says he is ready to build iron curtain, if need be”, 03.02.2023, Erişim Tarihi: 17.02.2024, Erişim Adresi: <https://www.pap.pl/en/news/news%2C1529985%2Cpolish-president-says-he-ready-build-iron-curtain-if-need-be.html>.
- *Polskie Radio* (2023), “FM hails ‘growing influence’ of Poland, Baltics in NATO”, 20.01.2023, Erişim Tarihi: 17.02.2024, Erişim Adresi: <https://www.polskieradio.pl/395/9766/artykul/3106320,fm-hails-‘growing-influence’-of-poland-baltics-in-nato>.
- *Polskie Radio* (2023), “Poland builds a 300,000-strong army: defence minister”, 10.01.2023, Erişim Tarihi: 17.02.2024, Erişim Adresi: <https://www.polskieradio.pl/395/7784/Artykul/3100507,poland-builds-a-300000strong-army-defence-minister#:~:text=Poland's%20defence%20minister%20has%20said,guard%20against%20Russia's%20imperial%20ambitions.&text=Mariusz%20Błaszcak%20made%20the%20declaration,state%20news%20agency%20PAP%20reported%20Erişim%20Tarihi%2028/04/2023.on,state%20news%20agency%20PAP%20reported>.
- *President.pl* (2023), “Joint declaration by Presidents of Ukraine, Poland and Lithuania”, 11.01.2023, Erişim Tarihi: 17.02.2024, Erişim Adresi: <https://www.president.pl/news/joint-declaration-by-presidents-of-ukraine-poland-and-lithuania.63122>.
- Prime Minister's Office, 10 Downing Street (2023), “Record £1.9 billion UK-Poland missile export deal set to bolster European security”, 28.04.2023, Erişim Tarihi:

17.02.2024, Erişim Adresi: <https://www.gov.uk/government/news/record-19-billion-uk-poland-missile-export-deal-set-to-bolster-european-security>.

- *Reuters* (2022), “Putin's Mobilization Backfires as 370,000 Flee Russia in Two Weeks”, 06.10.2022, Erişim Tarihi: 17.02.2024, Erişim Adresi: <https://www.reuters.com/world/europe/where-have-russians-been-fleeing-since-mobilisation-began-2022-10-06>.
- *Reuters* (2023), “Germany allows Poland to export old fighter jets to Ukraine”, 13.04.2023, Erişim Tarihi: 17.02.2024, Erişim Adresi: <https://www.reuters.com/business/aerospace-defense/poland-asks-germany-approve-export-old-fighter-jets-ukraine-berlin-2023-04-13>.
- *Reuters* (2023), “US, Poland sign \$2 billion defense loan agreement, State Dept. says”, Erişim Tarihi: 17.02.2024, Erişim Adresi: <https://www.reuters.com/world/us-poland-sign-2-bln-defense-loan-agreement-state-dept-says-2023-09-25>.
- *Reuters* (2023), “US State Dept OKs possible sale of Apache helicopters to Poland for \$12 bln -Pentagon”, 21.08.2023, Erişim Tarihi: 17.02.2024, Erişim Adresi: <https://www.reuters.com/business/aerospace-defense/us-state-dept-oks-possible-sale-apache-helicopters-poland-12-bln-pentagon-2023-08-21>.
- Santolo, D. S. Alessandra (2023), “Poland's blow to Zelensky as Ukrainian refugees now have to contribute to housing”, *Express*, 09.03.2023, Erişim Tarihi: 17.02.2024, Erişim Adresi: <https://www.express.co.uk/news/world/1744322/poland-cuts-funds-ukraine-refugees-eu-commission-funds-russia-war>.
- Serohina, Kateryna (2023), “Poland dismisses controversial Foreign Ministry spokesperson who previously criticized Zelensky”, *News Ukraine*, 14.10.2023, Erişim Tarihi: 17.02.2024, Erişim Adresi: <https://newsukraine.rbc.ua/news/poland-dismisses-controversial-foreign-ministry-1697304907.html>.
- Sezer, Sevgi (2024), “Rusya-Ukrayna Savaşı'nın Jeopolitik Sonuçları”, *Ömer Halisdemir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, Cilt 17, Sayı: 1, ss. 158-180.
- SIPRI (2022), “World military expenditure passes \$2 trillion for first time”, 25.04.2022, Erişim Tarihi: 17.02.2024, Erişim Adresi:

<https://www.sipri.org/media/press-release/2022/world-military-expenditure-passes-2-trillion-first-time> Erişim Tarihi 28/04/2023.

- Simply Talented (2024), “What about unemployment in 2024?”, Erişim Tarihi: 17.02.2024, Erişim Adresi: <https://wearesimplytalented.com/the-job-market-in-poland-and-globally-for-the-year-2024-analysis-and-challenges/#:~:text=What%20about%20unemployment%20in%202024,5.1%25%20to%20around%204%25>.
- Sönmez, A. Sait & Bıçakçı, Harun & Yıldırım, Cuma (2015), “Analysis of Russia-Ukraine Relations in Context of Crimea Problem”, *International Journal of Social Sciences and Education Research*, Cilt 1, Sayı: 3, ss. 656-670.
- *Spectrum News* (2022), “Poland and South Korea to seal \$5.8 billion military deal”, 26.08.2022, Erişim Tarihi: 17.02.2024, Erişim Adresi: <https://ny1.com/nyc/queens/ap-online/2022/08/26/poland-and-south-korea-to-seal-58-billion-military-deal>.
- *Statista* (2022), “Immigration to Poland for temporary stay from 2016 to 2021, by country of origin”, Erişim Tarihi: 17.02.2024, Erişim Adresi: <https://www.statista.com/statistics/957381/poland-immigration-by-country-of-origin>.
- *Statista* (2023), “Estimated number of refugees from Ukraine recorded in Europe and Asia since February 2022 as of April 18, 2023”, Erişim Tarihi: 17.02.2024, Erişim Adresi: <https://www.statista.com/statistics/1312584/ukrainian-refugees-by-country>.
- Stone, Mike & Binary Rhea (2023), “U.S. approves up to \$10 bln sale of HIMARS rocket launchers, ammunition to Poland”, *Reuters*, 08.02.2023, Erişim Tarihi: 17.02.2024, Erişim Adresi: <https://www.reuters.com/business/aerospace-defense/us-approves-sale-up-10-bln-sale-himars-rocket-launchers-ammunition-poland-2023-02-07>.
- T.C. Ticaret Bakanlığı Uluslararası Anlaşmalar ve Avrupa Birliği Genel Müdürlüğü (2022), “Polonya Ülke Profili”, Erişim Tarihi: 17.02.2024, Erişim Adresi: https://ticaret.gov.tr/data/5ed8b7b713b876d8ec73d4a6/Polonya_2023.pdf.
- Temizer, Selen (2023). “AB: 2022'de savaştan kaçarak AB'ye gelen 16 milyon Ukraynalıdan 11 milyonu geri döndü”, *Anadolu Ajansı*, 08.03.2023, Erişim Tarihi: 17.02.2024, Erişim Adresi: <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/ab-2022de-savastan-kaçarak-abye-gelen-16-milyon-ukraynalidan-11-milyonu-geri-dondu-/2840428>.

- *The First News* (2022), “Polish support for Ukraine comes to EUR 8.5 bln”, Erişim Tarihi: 17.02.2024, Erişim Adresi: <https://www.thefirstnews.com/article/polish-support-for-ukraine-comes-to-eur-85-bln-35292>.
- *The Guardian* (2023), “German president asks Poland for forgiveness at WW2 ceremony”, 19.04.2023, Erişim Tarihi: 17.02.2024, Erişim Adresi: <https://www.theguardian.com/world/2023/apr/19/german-president-asks-for-forgiveness-on-warsaw-ghetto-uprising-anniversary>.
- *The New Arab* (2022), “Ukraine: Canada sending 150 troops to Poland to help refugees fleeing Russian invasion”, 14.04.2022, Erişim Tarihi: 17.02.2024, Erişim Adresi: <https://www.newarab.com/news/ukraine-canada-send-150-troops-poland-aid-refugees>.
- Tilles, Daniel (2023), “Polish ruling party passes resolution condemning EU migrant relocation plan and announces referendum”, *NFP*, 15.06.2023, Erişim Tarihi: 17.02.2024, Erişim Adresi: <https://notesfrompoland.com/2023/06/15/polish-ruling-party-passes-resolution-condemning-eu-migrant-relocation-plan-and-calls-for-referendum>.
- *Trading Economics* (2022), “Military Expenditure”, Erişim Tarihi: 17.02.2024, Erişim Adresi: <https://tradingeconomics.com>.
- *Trading Economics* (2022), “Poland Military Expenditure”, Erişim Tarihi: 17.02.2024, Erişim Adresi: <https://tradingeconomics.com/poland/military-expenditure>.
- *TRT Haber* (2022), “ABD'den Polonya'ya 3,75 milyar dolarlık tank ve askeri mühimmat satışına onay”, 07.12.2022, Erişim Tarihi: 17.02.2024, Erişim Adresi: <https://www.trthaber.com/haber/guncel/abdden-polonyaya-375-milyar-dolarlik-tank-ve-askeri-muhimmat-satisina-onay-728961.html>.
- *TRT Haber* (2022), “Polonya Rus oligarkların 33 milyon 700 bin euroluk mal varlıklarını dondurdu”, 24.03.2023, Erişim Tarihi: 17.02.2024, Erişim Adresi: <https://www.trthaber.com/haber/dunya/polonya-rus-oligarklarin-33-milyon-700-bin-euroluk-mal-varliklarini-dondurdu-666691.html>.
- *TRT Haber* (2022), “Polonya, Ukrayna'ya savaş uçağı göndermeyecek”, 07.03.2022, Erişim Tarihi: 17.02.2024, Erişim Adresi:

<https://www.trthaber.com/haber/dunya/polonya-ukraynaya-savas-ucagi-gondermeyecek-661529.html>.

- *TRT Haber* (2022), “Polonya'daki ABD askeri üssü genişletiliyor”, 08.11.2022, Erişim Tarihi: 17.02.2024, Erişim Adresi: <https://www.trthaber.com/haber/dunya/polonyadaki-abd-askeri-ussu-genisletiliyor-721996.html>.
- *TRT Haber* (2022), “Polonya'dan Rus şirketlerine ve iş adamlarına yaptırım kararı”, 26.04.2022, Erişim Tarihi: 17.02.2024, Erişim Adresi: <https://www.trthaber.com/haber/dunya/polonyadan-rus-sirketlerine-ve-is-adamlarina-yaptirim-karari-675967.html>.
- *TRT Haber* (2022), “Ukrayna, İngiltere ve Polonya'dan üçlü ittifak”, 18.02.2022, Erişim Tarihi: 17.02.2024, Erişim Adresi: <https://www.trthaber.com/haber/dunya/ukrayna-ingiltere-ve-polonyadan-uclu-ittifak-655964.html>.
- *TRT Haber* (2023), “İngiltere ve Polonya, Ukrayna'da 700 kişilik geçici köy evleri inşa edecek”, 28.03.2023, Erişim Tarihi: 17.02.2024, Erişim Adresi: <https://www.trthaber.com/haber/dunya/ingiltere-ve-polonya-ukraynada-700-kisilik-gecici-koy-evleri-insa-edecek-756577.html>.
- *TRT Haber* (2023), “Polonya Parlamentosunun alt kanadı, AB'nin şart koştuğu yasal reformu onayladı”, 13.01.2023, Erişim Tarihi: 17.02.2024, Erişim Adresi: <https://www.trthaber.com/haber/dunya/polonya-parlamentosunun-alt-kanadi-abnin-sart-kostugu-yasal-reformu-onayladi-738001.html>.
- *TRT Haber* (2023), “Polonya'dan Ukrayna'ya veto: Milyarlarca dolara satın aldığımız silahlarımızı devredemeyiz”, 22.09.2023, Erişim Tarihi: 17.02.2024, Erişim Adresi: <https://www.trthaber.com/haber/dunya/polonyadan-ukraynaya-veto-milyarlarca-dolara-satin-aldigimiz-silahlarimizi-devredemeyiz-797481.html>.
- United Nations Peacemaker (2014), “Seven years since Russia’s illegal annexation of Crimea”, Erişim Tarihi: 17.02.2024, Erişim Adresi: <https://peacemaker.un.org/UA-ceasefire-2014>.
- Ünalmiş, A. Nafiz & Şafak, Oğuz (2019), “Karadeniz’de Rusya-ABD Rekabeti ve Ukrayna Krizi”, *Karadeniz Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, Cilt 5, Sayı: 7, ss. 1-10.

- World Bank (2021), “GDP (current US\$)-Poland”, Erişim Tarihi: 17.02.2024, Erişim Adresi: <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.CD?locations=PL>.